NEMOKAMAS PRIEDAS PRIE „DRAUGIJOS“ 64 №

T. II. **ATEITIS** N 4.

VYTURYS.

Vos tik saulės spindulys
Nutirpdino lauke sniegą,
Štai parlėkęs vyturys
Kelia, žadina mus' jiegą.
Nuo pat ryto,
Vos prašvito
Jis per dieną
Vis tą vieną
Skelbia linksmą mums naujieną:
Čir-vir-vir pavasaris.
Paprasta ta jo daina,
Nors nekartą jau girdėta,
Bet jausminga visada,
Ir labiausia numylėta.
Vos atšilo
Ir pakilo
Tik saulutė,
Mes sukrutę
Laukiam suskambant dainutę:
Čir-vir-vir pavasaris.
O išgirdę tuoj visi
Vyturio džiaugsmingą dainą
Sakome džiaugdamiesi:
Štai pavasaris ateina.
Ir siubuoja
Ir banguoja
Mus' krutinės
Nuo auksinės
Tos dainelės pirmutinės;
Čir-vir-vir pavasaris.

Putinas.

10. III. 1912.

K O D E L?...

Liudnai nusišypsojus, lyg nenorėdama skirtis, paskutinį kartą nušvietė saulė savo gęstančiais spinduliais augštus parko medžius, Nemuno pakrantes ir tamsųjį šilą. Lyg deimantu sužibo Nemuno bangos, greitai skrisdamos viena po kitos. Rodos kas jasias vytu. Tai mažiukė, mažiukė, vos pastebima raukšlelė atsiskirs nuo kranto ir skrieja tolyn, vis didindamosi, vis į kuprą augdama; pasivys jąją kita, trečia, ketvirta, susilies į vieną didžiulę bangą, ir vėjo smarkumu lekia, rodos visa nuneštu, sutrupintu ir nugramzdintu upės gelmėje. Štai pagriebs ramiai sau beplaukiantį mažą luotelį, susuks jį, iškels ant savo sprando, pasvyruos, pasvyruos,—ir vėl skrieja, vėl lekia, kas sykis didesnė augdama. Vis taip tolyn beskrisdama užbėgs statų upės krantą, staiga grius ant jojo visu smarkumu, net aidas pereina per šilą, suduš visa į smulkius, blizgančius lašelius,—žiurėk ir vėl tik mažutės raukšlelės, atsiskyrusios nuo kranto, skrieja upės viduriu.

Saulė nusileido. Tik gelsvai-raudonas pazaras blizgėjo pro augštus parko medžius. Nustojo putęs vėjas, lyg pagerbdamas saulės nusileidimą. Parke radosi tylu,—tik anoje Nemuno pusėje dar vis nesiliaudamas ošė šilas. Užgrojo orkestras. Parkas sujudo. Porų poromis išsipylė alėjos įsirėdžiusių ponų, panelių. Šnekos, smagus juokai tik sklido iš visų parko pusių. Galingasai muzikos aidas skrajojo kur tai toli, toli... Atsimušęs jisai į tamsųjį šilą, skriejo Nemuno pakrantėmis kokiu tai raminančiu ošimu.

Sėdėjau pilnas koįvairiausių minčių, paskendęs akimis Nemuno vandenyse, rodos norėdamas permatyti tamsiąją jųjų gelmę. O Nemunas vis plaukė ir plaukė. Orkestras grojo ir ponų minios linksmai sau vaikštinėjo parko alejomis. Bet aš to viso rodos negirdėjau, kaip ir nemačiau. Mintis sklaidė tenai, kaime, per kurį pora valandų kaip buvau ėjęs. Rodos gyva, atsistojo akyse sudžiuvusi, išgeltusi, nevaldanti kojomis, 80 metų senelė, šeimynos motina. Guli ji beveik be nuovokos ant kulio šiaudų. Šalia vandens ąsotėlis ir kietas duonos kriaukšlys, visas apsėstas musių. Čia pat, prie motinos sėdi jos kurčia, puskvailė duktė, sėdi ir šypsosi, neramiai žvalgydamos. Senutė dejuoja. Jai pritaria vėjas, švilpaudamas per augštinį ir per nupuvusį, nuplyšusį stogą. Svirplys griežia

sienos plyšyje. O ko ji čia guli, ko dejuoja? Paklauskit, jei norit? Sunus—girdi—iškėlė trobas kolonijon, į mane-gi nei žiurėt nenori, kaip griaus šitą grinčią, kad malkoms parduoti, tai mane visai ant kelio išmes. Dar ačiu Dievui, geri žmonės sušelpia kokiu duonos šmoteliu, kitaip reiktu badu mirti...

Ten badu miršta apleista moteriškė—čia groja puikus orkestras ir skraido ponai, kurių daugumas atvažiavę tik smagiai laiką praleisti. Ir skverbiasi mintis galvon, — „delko taip?“—Ne, negaliu ramiai klausytis muzikos, perdaug didelė priešginybė.

Norėjau užmiršti tą nesmagų atsiminimą, pakilau nuo suolelio, perėjau porą kartų Nemuno krantu, stengdamasis nieko nemanyti, mintis kiek prasiblaškė, vėl atsisėdau. Bet tasai nesmagusis „kodel?“ vėl skverbiasi mintin. Maudyklių tarnai, aiškiai girdžiu, tarp savęs kalbasi lietuviškai, iš veidų matyt, esą tikri lietuviai. Man užkalbinus lietuviškai, lyg susigėsta ir—atsako lenkiškai. Ir vėl tasai „kodel“. Antgalo šiek-tiek nurimau. Muzikos aidas, bangų pliauškėjimas į krantus, šilo ošimas, veikė gaivinančiai į suerzintą vaidentuvę, sklaidė nesmagias mintis. Užsisvajojau. Susyk pajutau, kas tai truktelėjo mane už skverno ir kartu išgirdau ploną, silpną balsuką:—„Poneli, nors kapeikėlę, šiandien nuo ryto nevalgęs, susimildami, poneli!—Pakėliau akis—mažas, kokių 6 metų vaikiukas, nudriskęs, be kepurės, melsdamas žiurėjo į mane ašarotomis akimis ir mindžikavo basomis, sutrukusiomis kojomis.

— Iš kur tu, vaikeli?—užklausiau aš jojo.

— Iš čia pat, ponuli, čia tuojaus Nemuno pakraštyje.—

— O kuo tu vardu?—

— Kaip buvo, ponuli, anoji mamaitė, tai Joneliu vadino, šitoji-gi tik muša ir varo ponų pinigų prašyt.—

— Kur-gi tavo anoji mamaitė?—užklausiau vaikino.—

— Nežinau, ponuli, aną naktį tėtis parėjo toks piktas, mamaitė sakydavo girtas, keikė, mušė mamaitę ir laukan išmetęs prigrumojo daugiaus nebepareiti; už dienos-gi parsivedė kitą ir liepė jąją mamaite vadinti—bet ji ne mamaitė, ji toki pikta, vis muša, neduoda man valgyt,—vaikelio akįs pasriuvo gailiomis ašaromis.—

— Poneli, nors kapeikėlę,—vėl pratarė, trindamas juodomis kumščiukėmis akutes.—Dar šiandien nieko negavau, o kaip tuščioms pareisiu, tai primuš mane.

Ir vėl tasai, „kodel“, ar ilgai taip vargins jisai? Muzika-gi vis nenustojo ir ponų minios linksmai sau vaikštinėjo parko alėjomis.

Moksleivis Rugėnas.

—o—

JAUNIMO DAINA.

Ei, jaunyste, tu galinga,
Tu linksma, šviesi, audringa,
Kaip žaibai dausų!
Nieks tau kelio neužtvenkia,
Tau pasaulis galvą lenkia
Tarp kovos balsų.
Jei pasišventė jaunystė—
Kas pasaulyj gal išdrįsti
Jos mėgint jiegų!?
Kovose jai laimė duota;
Drąsiai žengs apvainikuota
Laurų vainiku.
Jeigu šventąją idėją
Tur jaunystė už vedėją
Savo darbuose,
Tad šalin nusiminimas!
Viską atgaivins jaunimas
Prakilnia dvasia!
Broliai! mes del idealo
Kol dar norai neatšalo,
Kol skaidri mintis,—
Savo pajiegas aukokim;
Už idėją drąsiai stokim —
Mus' bus ateitis!

Putinas.

29. III. 1912.

APLEIDO.

— Išvažiavo, o Viešpatie, apleido, mane seną apleido! graudžiai sudejavo senutė Vileikienė, klaikiai žiurėdama į pradėjusį jau eiti traukinį.

Jos akįs pilnos ašarų, nepaprastai persimainęs veidas, drebančios rankos rodė didelį, didelį susijaudinimą, gailesį, tiesiog nusiminimą — ot, rodos, šoks, pasivys atsitolinantį traukinį ir neleis, neleis savo mylimiausiojo sunelio nuo savęs, neduos jam išvažiuoti. Bet traukinys lyg paukštis nuskriejo palikdamas paskui savęs tamsią dumų juostą, bildesys silpnėjo, nyko, tai vėl buvo girdėti lyg vėjo šlamėjimas, antgalo nutilo, nurimo, rodos kaip nieko nebuvę. Senutė tik sudejavo pažvelgus į tą šoną, ašaros lyg žirniai pabiro iš akių.

— Apleido, o Viešpatie, apleido! visu balsu sušuko ir be abejo butu kritus ant akmeninės stoties platformos kad senis Vileika nebutu jos suturėjęs. Nejuto senutė nei to sumišimo, kokį sukėlė savo riksmu, nematė nei žmonių jąją apstojusių, nepajuto net kada ją atvedę ir įkėlę į vežimą apleido miestą skubindamiesi namų link, — tik baisus skausmas draskė krutinę, akįs marguliavo, ausyse stovėjo traukinio dundėjimas, o Jonelis, jos mylimas Jonelis paskutinį kartą pažvelgęs pro langą šypsojosi žiurėdadamas į savuosius. Senukė buvo tiesiog be nuovokos, tik klaikiai žvalgėsi nieko nejausdama, nieko nematydama aptemusiomis savo akimis; tik pabalę lupos nuolat šnabždėjo: „išvažiavo į tolimąją Rusiją, išvažiavo, o Viešpatie, atvesk jį į tikrą kelią, sugrąžink Sau ir tėvynei, nes kitaip prapuolęs nelaimingas!“

Su kokiu neramumu ukininkas, išrudens pasėjęs rugius, laukia skaisčių pavasario dienų, svajodamas gausingo derliaus; su kokiu linksmumu, perleidęs ilgą žiemą su jos speigais ir šalčiais, sutinka pirmus šiltus saulutės spindulius, atnešusius pavasario dvelkimą.

Taip dvi savaiti atgal senutė Vileikienė su didžiausiu pasiilgimu laukė savo sunaus vakacijų parvažiuojant. Ar gulė, ar kėlė, pirma jos mintis buvo mylimas Jonelis; tat ir darbas tirpo rankose, nes ką dirbo, vis guodėsi jam įtikti, jį palinksminti po taip ilgo nesimatymo. Su kokiu stropumu apžiurinėdavo visas sėklyčios kerčias, kad ten mažiausios dulkės neužsiliktu; dienomis prasėdėdavo ten betrusdama, bedabindama. Jos kupina meilės širdis veržte -veržėsi prie jojo, juk taip senai buvo mačiusi, taip išsiil-

go — ar tai girdėta, dveji metai nebuvo namie, išvažiavo į tąjį „universitetą“ ir ten vargsta, mokosi, vargdienėlis, neturi net kada pasilsėti, namon parvažiuoti. Kaip smagu buvo senutei pasvajoti, jog jos Jonelis neužilgo pabaigęs mokslus daktaru parvažiuos ir daugiau niekados nesiskirs. Laukė tat senutė tos laimingos valandos, kada pamatys jo augštą liekną liemenį, veidą nušviestą reiškių mėlynų akių spinduliu.

Vien apie jį mąstė, didžiavosi juomi, nes tai savo prakaitu, savo pasišventimu išauklėjo jį, išmokino.

— Bet jis išvažiavo, pabuvo keletą dienų ir... apleido visus ir visa — išvažiavo, — krauju apsiliedavo senutės širdis atsiminus apie tai. Žinojo gerai senutė, ką tai reiškia gauti gerą vietą Rusijoj, žinojo jog iš ten retas kuris tegrįžta, dažniausiai apsigyvena, užmiršta ir tėvus, pameta tikėjimą, apleidžia savuosius ir ten dingsta, amžinai dingsta. Juk ir Domeikų Petras ir Skuomių Juozukas keli metai atgal, pabaigę mokslus į ten iškeliavo, — o ar grįžta, ar nors laišką parašo, apsivedė vienas su gude, kitas su lenke, užmiršo savuosius ir dingo, it akmuo vandenyj. Tat nesitikėjo kada nors pamatyti ir savo Jonuko.

— Užmirš, — manydavo, — namus, apleis tėvus ir visiškai išsižadės tikėjimo, juk ir taip budamas namieje niekad į bažnyčią neidavo, tikėjimą pajuokdavo, bet maniau jį atversti, dabar gi prapuolęs nelaimingasai, — gailios ašaros paplusdavo iš senutės akių, atminus tai visa, verkė ji o drauge ir tėvynė netekusi dar vieno taip reikalingo darbininko.

Liudnos ir taip ilgos, begalo ilgos rodėsi dienos senutei Vileikienei išvažiavus sunui. Iš stiprios ir linksmios senutės pasidarė tik šėšėlis, darbas krito iš rankų, niekas nesisekė. Ilgas valandas prarymodavo sunkiai užsimąsčiusi, nelinksmino jos nei namų darbai, nei kaimynų raminimai, ant kiekvieno jų paguodos žodžio tik nubraukdavo gailią ašarą, it deimantas sužibusią ant išverktų blakstienų, ir be vilties pamojus ranka vėl sunkiai, sunkiai užsimąstydavo. Lyg gyvas stovėjo akyse Jonelis, kurį ji taip buvo numylėjusi, taip jam visa buvo pašventusi, nuo kitų

vaikų atitraukdama jam ir geresnį kąsnį atidėdavo, paskutinį skatiką jo mokslui pašventė. Ji, ką taip tikėjosi, taip laukė jį mokslą pabaigsiant, turėsianti paguodą, paramą senatvėje — neteko jojo. — „Išvažiavo, apleido mane, senatvėje užmiršo!“ — vien duslus balsas, perimtas giliu širdies skaudėjimu, išsiveržda vo iš jos sudžiuvusios krutinės.

— O, Viešpatie, ar galėjo-gi jis mane užmiršti, apleisti, kuri jam viską atidaviau, ar galėjo pamesti numylėtąją tėvynę, apie kurią taip mėgo kadaisiai kalbėti, kurią antraja savo motina vadino. Ne, Viešpatie, negalimas tai daiktas, juk jau ir aš nors nemokyta, tamsi, vienok ir del aukso kalnų neapleisčiau, neišsižadėčiau savo gimtinės. Bet jis išvažiavo, apleido!—sušukdavo senutė, o graudžios ašaros liete liejosi subraižytu jos veidu. Mylinti motinos širdis krauju užtekėdavo, rodos peiliais ją varstė, atminus jo žodžius: — „Ką čia, motin, visokius niekus man kiši, nereikalauju jokių Mišių nei bažnyčių, — aš ir be to sveikas ir linksmas!“ — O, Viešpatie, sušukdavo tada senutė, laužydama rankas. — Baisus tas mokslas, jis jam išplėšė brangiausiąjį turtą — tikėjimą, man mylimą sunų!

Rugėnas.

Apie draugystę.

Mes budami mokykloje sudarome lyg vieną didelę šeimyną iš mažiau ar daugiau mums pažįstamų asmenų. Visus juos vadiname vienu vardu, draugais arba draugėmis. Delko taip? Ogi delto, kad mumis viskas vienija tarp savęs, prieš mumis vienas klausimas, viena idėja, šviestis ir bendrai tėvynės labui darbuotis. Mokykloje privalo but visi lygųs. Bet, deja, mokyklose mažne visose yra ta tradicijinė yda, kad mokiniai augštesnių klasių išaugšto žiuri į savo jaunesnius draugus. Kad tą klaidingą nuomonę prašalinti gana bus atsiminus tai, kad tas, į kurį šiandiena žiurime iš augšto, trumpu laiku gali atsistoti ten,

į kur mes galvas užrietę gausime žiurėti. Mokyklose yra taip pat kaip kelionėje: vieni išvažiavo anksčiau, kiti vėliau; taigi nelogiškai butu didžiuotis tuo, kad aš anksčiau iškeliavęs toliau nukeliavau, nekaip kiti mano sąkeleiviai vėliau išvažiavusieji. O ką aš žinau? Gal tie, kurie paskiaus išvažiavo, nuvažiuos daug toliau negu aš, ir pasieks augštesnį tikslą negu manasai. O žinoma, nenorint buti neapkenčiamu ir blogai minimu savo sąkeleivių, turime maloniai ir mandagiai su jais elgtis. Taigi turėdami taip gerą progą galime per tą trumpą laiką bendros kelionės užimti jų širdyse nors mažą kertelę, net ant visados. Žinom iš prigimties ne kiekvienam yra duota šita didelė Dievo dovana paveržti sau širdis be užsitarnavimo. Kartais atsitinka ir taip, kad turime simpatiją prie visai nepažįstamo asmens, nors tai atsitinka ir neretai, bet neįeina į praktiškų gyvenimo apsireiškimų skaitlių, užtai ir nekalbu čia apie tai, tik patėmiju kad gali ir taip atsitikti.

Norint užpelnyti sau vardą gero draugo arba draugės, reikia laiko, reikia turėti išlavintus širdies jausmus, stengtis buti teisingu, atviru, maloniu, ramiu, išmintingu, širdingu: tai tiesus kelias iš širdies širdin vedąs, nes ir Kristus sakė: kokiuo saiku seikėsite, tokiuo bus ir jums atseikėta.

Draugiškumas tai musų dabartinis klausimas, į jį turime atkreipti akį ir visašališkai ištirti. Žmonių budai yra labai nevienodųs, vieniems patinka tas, kitiems tas, taigi sunku juos visus pažinti ir ištirti; tat pirmiau negu mes imsime tyrinėti kitų budus, turime gerai pažinti save, išdirbti savyje tokį budą, kad galėtumėme sugyventi su kiekvienu žmogumi. Čia pasakysite gal man draugai, kad yra tokių žmonių, su kuriais tiesiog sugyventi negalima... Žinau aš tai, su jais patarčiau apsieiti arba kaip su ligoniais arba kaip su vaikais.

Kaip mes žinome iš praktikos, kad iš tų pačių draugų atsiranda vieni, kuriuos mes prieteliais vadiname. Prietelis tai brangus vardas; ištikimas žmogaus prietelis tai jo turtas. Žmogus, kurs turi arba nori turėti ištikimą vieną artimiausį prietelį, privalo buti geru psychologu, tai yra turi buti žinovu savo budo, savo širdies, sielos ir visų vidujų jausmų.

Gal tai ne vienam pasirodys keistas dalykas, jei pasakysiu, kad juo artimesnis prietelis, tuo daugiau reikia su juo skaitytis, tuo atsargiau su juo apseiti, kad kokiu nors neatsargiu neapmąstytu žodžiu neužmušti jame to prietelystės jausmo. Kaip vienas poėtas sako: „žmonės! aš draugą turėjau, jis sieloje mano viešpatavo, bet jis jos nepanorėjo ir jis ją užmušo“.

Užtat-gi reikia sergėtis prietelis užmušti t. y.: nustoti, nes čia kalbama ne apie patį prietelį, bet apie tuos jausmus, kuriuos neapsižiurėję tankiai užmušame. Reikia atsiminti tai, kad kiekvieno žmogaus širdyje yra stygos, ant kurių ir žinovams griežti nevalia. Delto ir reikia turėti išlavintus jausmus, kad mokėti atskirti nepaliečiamas šitas stygas idant neprisiliesti prie jų, nes vienas prisilietimas gali sutraukyti ir amžinai sužeisti tas stygas. Kas moka buti tikru ir ištikimu prieteliu, tas jau nors apie tai ir nežino, bet tampa poėtu, milžinu, karžygiu. Kas tam netiki, tegul paklausia savo širdies, o ši jam atsakys, kad gali, gali, gali, nes nėra pasaulėj tokio pasišventimo, kurio tu del savo prietelio nepajiegtumei padaryti ir pasiaukoti.

Bet, draugai, ar suprantate apie aš ką kalbu; gal jums pasirodys, kad aš nuklydau nuo savo minties, t. y. pradėjau nuo draugiškumo, o baigiu jau apie prietelystę. Bet man rodos, kad abiejų žodžių prasmė ta pati, kaip ir žodžių b a l t a s, b a l t e s n i s.

Kalbėdamas apie baltus atsimenu ir juodus; juodaisiais pavadinsiu visus šnipus, veidmainius ir išdavėjus, nes nei valstybė, nei mokykla, nei draugija neapseina be tokių žmonių. Sulig skaitliaus manau, kad jų yra mažiau negu gerų, bet kadangi šitame pasaulyje blogi darbai visuomet yra garsesni negu geri, užtat ir blogų žmonių tarp musų išrodo daugiau neg tikrai yra. Bet vis tiek, nors jų ant šimto vienas tebutu, jis visuomet suspės atlikti savo Judos darbą. Toksai žmogus draugijoje, tai lyg kenksmingas vabalas, nes kaip kenksmingi vabalai kenkia musų laukams, taip nedori žmonės trukdo ir ardo dorus darbus. Negan dar to, jis atima kitiems ramybę, jis sukelia vieną prieš kitą, jis užtraukia ant kitų piktumą vyresnių-

jų ir t.t. Nuo tokių žmonių apsaugok, Viešpatie, musų draugijas, musų mokyklas ir musų jaunuomenę.

Senija.

Prie didžių vyrų biografijų.

Sena tai tiesa, kad blogi pavyzdžiai naikina gerus ir dorus papročius, bet ir tai lygi tiesa, kad geri pavyzdžiai sužadina geras žmoguje puses prie prakilnių darbų, ir viens geras pavyzdis daugiau nuveikia už šimtus gražiausių žodžių. Turint tai omenėje 2-me „Ateities“ n-je ir buvo pasakyta:

„tuojaus turime pradėt reformą, o butiniausia reforma tai paties savęs reformavimas, paties savęs padarymas geresniais, kad į *aplinkinius veikti kaipo pavyzdis*, ir kiekvienas iš musų turi atmint, kad *verba docent, exempla trahunt*—žodžiai mokina, pavyzdžiai traukia. Užtatai mums reikia *exempla, exempla*!“ (p. 50).

Kad mes turime but pavyzdžiu viso pageidaujamo visiems tiems, kurie linkę į mus žiurėt kaipo į už save daugiau-mažiau augštesnius — tai toki musų priedermė, apie kurią ir kalbėt nėra reikalo. Bet v e r b a d o c e n t, e x e m p l a t r a h u n t lygiai tiek, jei dar nedaugiau, tinka ir prie mus' pačių. Kas gi tat mums gali but pavyzdžiu? Gi visi tikrai dideli vyrai, visi doros ir mokslo genijai su visais jų tverybos darbais ir nuopelnais, su visomis jų dvasiškomis ir doriškomis pirmenybėmis. Kam gali nesirodyt patrauktina tėmyt žingsnius, kaip šie asmenįs pasiekė aną pavydėtiną augštį, matyt, kaip jie atsižvelgė į visuomenės ir šeimynos gyvenimo priedermes, kaip jie elgėsi ant šio gyvenimo kovų ir neramybių arenos, kurių neišvengia žmogaus likimas. Dar įdomiau išgirsti jų pažvalgų pamatavimą apie didžiausias gyvenimo problemas, ten kur protas randa savo ribas, ir ant galo kam gali but nemalonu išgirst su kokiais norais ir jausmas šie didvyriai atsiskyrė su tuomi pasauliu, kurio papuošalu ir

garbe jie buvo! Helmholtz'as labai teisingai pasakė: „Kuris kartą susidurė su pirmos rųšies žmonėmis, tam tenka permainyt dvasišką gyvenimo mastą; kartu toksai susidurimas yra interesingiausias dalykas, kokį gali suteikti gyvenimas". Ištikrųjų; kaip labai tinkamu yra didžių vyrų pavyzdis veikt ant kitų žadinančiai, ypatingai ant jaunuomenės, kuomet ji tokių vyrų gyvenime mato tulų savo idealų išsipildymą. Akyvaizdoj šio jaunuoliui veržiasi iš krutinės: „p o t u e r u n t h i, c u r n o n e g o — galėjo jie, kodelgi ne aš" ir po šiam nevienas su nepaprasta energija ir narsumu griebiasi už darbo.

Atjaučia tai ir pati jaunuomenė. Štai neseniai („At." № 10 p. 432) Draugė rašė:

„Labai naudinga skaityti garsių, mokslu atsižymėjusių žmonių biografijas. Jų gyvenimo darbai nurodo mums, ką žmogus atlikti, nuveikti ir pasiekti gali. Jos sukelia musų širdyse pasistebėjimą ir norą sekti jų pavyzdžius. Kiekviena biografija, tai naudingas kelvedis galvojančiam žmogui".

Paskutiniai Draugės žodžiai labai artimi Goethe's žodžiams:

„Kiekviens turi išsirinkt sau karžygį, paskui kurį galėtų keltis į Olympą".

O tokių karžygių historijos bėgyje buta labai daug. Kristaus apaštalas šv. Paulius 11 skyriuje savo gromatos į žydus išvardijęs ilgą eilę asmenų, „kurių pasaulis nebuvo vertas," užbaigia paskatinimu: „Taigi ir mes turėdami aplink save tokį liudytojų debesyną nusikratydami visokių sunkenybių ir nuodėmių su kantrybe žengkime artyn prie mus laukiančių kovų" (Žyd. XII, 1).

Šventasis čion turi omenėje tik tikėjimo karžygius sename pasaulyje. Mes gi gyvendami 19 amžių paskiau, šale neaprepiamai didelio debesyno tikėjimo ir doros karžygių-genijų, kartu turime jų daugybę — minties, mokslo, meno ir kitose žmogaus jiegoms prieinamose srityse. Tikybos ir doros genijai, kurie kaipo Kristaus kareiviai iškilmingai apgalėjo savo priešus ant pasaulinės šio gyvenimo arenos, rodo mums tą niekieno neapgalinčią dvasią, apsireiškusią ir apsireiškiančią Kristaus religijoj, prieš kurią drebėjo ir dreba visoki stabmeldybė. Žymiausios datos gyvenime garsių mokslininkų ir jų nuveiktų darbų sužadina

mumyse norą prie tų mokslų. Visiškam gi ir aiškiam kokios norint mokslo šakos suvokimui reikalingas jo historiško tvėrimosi ir nuolatinės pirmynžangos žinojimas. Šiame atvėjyje brandesnė jaunuomenė gali reikalaut, kad jai butu patiekta daugiau, nei paviršutinis pranešimas iš anos mokslo šakos; jai malonu ir arčiau žinoti vyrus buvusius toj srityj pirmais uždėjėjais ir pasekmingais toliaus darbo varytojais. Jie parodys, kad tik nenuilstantis uolumas ir sunkus minties darbas veda prie garbingo tikslo, ir savo darbais gali paskatint ne vieną prie darbo.

Bet daugiau pamokinančiais yra tokie, kurie savo asmenyje talpina daugiau įvairių ypatybių, kurie buvo netik siaurais savo srities specialistais, bet kuriems kartu nebuvo svetimos ir bendros žmoniją judinančios gyvenimo problemos.

O seniausia, drauge naujausia ir aktualiausia iš tokių problemų mums matos tai tikėjimo ir žinojimo, religijos ir mokslo problema. Visi gerai žinome kaip šią problemą išriša antikrikščioniška mintijime pakraipa. Kas negirdėjo tariamos taisyklės: *tres physici—duo athei* t. y. iš trijų gamtininkų du buna ateistai, arba kitaip netikintieji. Ypač neprityrusiai jaunuomenei stengiamasi įkalbėt, kad viskas, kas yra tikrai moksliška, visuomet prieškatalikiška, prieškrikščioniška, prieštikėjimiška, ateistiška, ypatingai tai patvirtiną gamtininkai.

Antai socialdemokratas *Douais* rašo:

„Kiekvienas naujas pažinimas tik vis daugiau išrauja „dievotą tikėjimą“, kaip ir musų didžiausi gamtininkai yra visiškai netikintieji, ir jei butu tik visiškai atvirai kalbėję, butu savo netikėjimą garsiausiai išpažinę“[1]).

Tas pats autorius kitoj' vietoj' sako:

„Gamtininkai džiaugdamiesi galėtu sušukti: jųs dievotieji dar nei vienos esmės mįslės neišrišot, nei vienu žingsniu neprivedėt mus arčiau prie daiktų esybės, bet visuomet mus vedėt į vaidentuvės klejonę“.

Kitame rašinyje:

„Kaip čion augščiau jau buvo pasakyta beveik be išėmimo visi gamtininkai perdėm netikintieji. Pasaulį jie tiek pat mažai suvokia, kaip ir

---

[1]) ABC des Wissens S. 9 bei bei *Dennert*: Die Religion der Naturforscher 7 Auf. Berlin 1908, S. 12.

mes, bet jie daugiau apie tai supranta ir *vienbalsiai aiškina*: pasaulyje Dievui nėra jokios vietos ir jokio užsiėmimo“[1])

Kitas jam artimas rašo:

„Siuomi (t. y. Koperniko, Kepplerio ir Laplace'o tyrinėjimais) visi anorganės gamtos mokslai tapo galutinai ir kartą ant visados nuo dieviško tverybos darbo įvaizdų atliuosuoti ir ateistiškais padaryti“[2])

Mažesnieji čia kartoja tiktai, ką galva užbriežia: „Arba gamtos pažinimas ir prityrimas—arba tikybinė pasaka ir Apreiškimas“[3]).

Bet kam taip toli vaikščiot jieškant pavyzdžių; be todar žinome, kad kaikuriuos piktina „vokiška išmintis“. Bet šį kart mes laimingi, nes galime turėti reikiamą pavyzdį ir „lietuviškoje išmintyje“, kuri šiame atvejyje stebėtinai vienodai skamba su augščiau privestaja „vokiškaja“. Tik paklausykime ką rašo Vabalėlis:

„Pozitiviam mokslui vis augant, religių universalė metafyzika, nuolat juo po truputį išstumiama, traukiasi iš kelio, nustoja tos savo garbės ir pirmenybės, kuria pirmiau ji buvo pasižymėjusi. Tą procesą vaizdžiai gali chzarakterizuoti kad ir Laplaso (kodel ne Laplace'o? *Red.*) atsakas Napoleonui I; užklaustas, kodel jo „dangaus mechanikoj“ nėr minimas Dievas, Laplas'as atsakė: „Viešpatie, toji hipotezė man nebuvo reikalinga“. Ir juo toliau, juo mažiau lieka vietos toms „paslaptingoms“ hipotezėms, nuo kurių mokslas (žinoma, ne teologia) vis stengias nusikratyti“[4]).

Taigi, taip išriša tikėjimo ir žinojimo, religijos ir mokslo problemą antikrikščioniškos pakraipos šalininkai. Bet Douais'o, Frohme's ir Vabalėlio balsai šiame dalyke mums suvis n i e k o nereiškia, delei tos prastos priežasties, kad prie pozitivaus mokslo jie patįs nei piršto nepridėjo, o tik atsišaukia į kitus mokslininkus, vadinasi, šiame dalyke jie mums tik a n t r ų rankų šaltiniai; o kadangi visokiame sąžiningame darbe privalome, ant kiek tik tai yra galima, naudotis p i r m ų rankų šaltiniais, tai Douais'ą, Frohmę, Vabalėlį ramiai palikę šale, eisime prie vyrų, kurie s a v o d a r b u pasižymėjo kaipo pozitivaus mokslo tvėrėjai. Jų balsas tai ir bus mums pirmų rankų

---

[1]) Glauben und Wissen S. 20, t. p.

[2]) *Frohme*: Arbeit und Kultur 1905, S. 6, 8 bei *Meffert*, Apologetische Vorträge II H. M. Gladbach 1907, S. 24.

[3]) *Haeckel*: Die Lebenswunder. Stuttgart 1904. S. VI.

[4]) „Aušrinė“ № 14 p. 13.

šaltinis apie augščiau minėtąją problemą. O jei ateizmas, antikrikščionybė, antikatalikybė, didžiuodamiesi turį mokslo monopolį, nurodo į Laplace'ą, Büchner'į, Haeckel'į ir keletą kitų buvusių ar esančių daugiau mažiau ateistais, tai butu didelė klaida manyti, kad tik jie vieni sutvėrė visą šių dienų pozitivų mokslą; ne, jį sutvėrė ne keletas, bet keletas šimtų žmonių. Čia tai ir bus interesinga išvysti, kokių iš jų buvo didesni nuopelnai, kokių iš jų buvo daugiau sulig savo tikybinių pažvalgų. Susitikdami su jais mes be jokių tarpininkų pagalbos, jų pačių paklausinėsime, kokie jų buvo atsinešimai prie tikybos į Dievą, prie krikščionybės, prie katalikybės, ar daug jie jautėsi suvaržytais Bažnyčios dogmomis ir autoritate, kuria taip mėgiama katalikams akis badyti. O tą viską nuo jų sužinosime skaitydami jų biografijas.

Jos neturės tikslo rinkti gamtininkus liudytojais už krikščionybės tiesą, bet išaiškint, ar ateizmas ir antikrikščionybė gali turėt gamtos mokslo monopolį. Ši mintis išreikšta „Ateities" programoje (№ 1 p. 25),—nuo to laiko ir turėta omenėje talpinti „Ateitin" didžių vyrų biografijos. Pradėti tai daryti tapo galima tik daugiau kaip už metų laiko. Pirmutine patenka Windthorst'o biografija, ne užtai, kad šis byras vutu buvęs vienas iš didžiausių, kokių tik kada buta, bet užtatai, kad jo biografija pirmiau už kitas tapo pagaminta, o ir sukaktuvės 100 metų nuo jo užgimimo duoda jam progą pradėti eilę. Ir šis vyras labai vertas to, kad paprakaituoti paskui jį kylant į Olympą, kas savyje jaučia pašaukimą tokiais įrankiais kovot už mindžiojamą tiesą socialiame žmonių gyvenime.

„Ateities" Redakcija.

LIUDVIKAS WINDTHORST'AS.

Kuone kiekviena šalis ar tauta yra pergyvenusi sunkius ar sunkesnius laikus. Kartais taip pasitaiko, jog, rodos, ant vienos ar kitos tautos Damoklo kardas jau bekybąs, o beviltis, lyg pikta šmėkla, atsistoja prieš akis, ir ima tyčiotis iš

jos nelaimingo likimo. Rodos, jai beliko vien tiktai pražuti. Šitokios sunkios gyvenimo valandos nekartą pagimdo didvyrius. Atsiranda tada vadovai-galiunai, surenka jie nustojusius vilties, brolius, uždega jų širdis prie darbo, veda juos į milžinišką kovą ir išliuosuoja savo tautą ar kraštą nuo pražuvimo.

Taip padarė Orleano Mergėlė, Jeanna d'Arc, išliuosuodama žustančią Franciją nuo anglų užpuolimo. Šveicarai garbina savo Wilhelmą Tell'į, kurs, sako, išliuosavęs juos iš po Austrijos jungo. Tiroliaus kalnai skamba nuo dainų apie didvyrį Andrių Hofer'į. Panašų didvyrį turi ir vokiečiai katalikai, juomi yra Liudvikas Windthorst'as nuo mažo ugio pramintas „Mažaja Ekscelencija".

Šis vyras savo įgimtais gabumais, o dar labiau savo darbštumu pasiekė tokį išsilavinimo laipsnį, kad ir painiausius politikoj klausimus aiškiai ir teisingai išrišdavo, iškalno pramatydamas savo priešų pinkles ir priekabes.

Didžiąją savo gyvenimo dalį jis praleido kovoje su Bismarck'u už nuskriaustųjų teises. Pats „Geležinis kancleris"[1]), kurs skaitos vienu išdidžiausių Europos politikų, buvo priverstas prieš jį nusileisti. Kad Windthorst'as buvo minties galiunu ir didžiu veikėju, tai pripažįsta net ir patįs jo priešai. Pats Bismarck'as vadina jį didžiu generolu, kurs lyg Wallenstein'as pats sau sutvėrė galingą armiją.

Gyvenime Windthorst'as buvo labai malonus. Net ir su pačiais savo politiškais priešais jis gyveno artimoj draugystėje. Reikia pažinti jį arčiau, sako jo priešas Otto Arrend'as, norint žinoti, kaip yra malonus tas genialis žmogus[2]).

17 sausio 1912 metuose sukako šimtas metų nuo Windthorst'o užgimimo.

Pagerbdami šito didvyrio paminėjimą, pabandykime bent kiek arčiau pažinti jo gyvenimą ir politišką jo veikimą.

Liudvikas Windthorst'as gimė 17 sausio 1812l metais Kaldenhof'e Hannover'o karalystėje. Jo tėvai kataikai, gyvendami tarp protestantų, sugebėjo duoti savo sunui dailų katalikišką išauklėjimą. Pabaigęs gimnaziją Osnabrück'e, jaunas Liudvikas užsimanė monkintis teologijos, kad likti kunigu. Bet pamatęs šito pašaukimo sunkybes, jis atsisveikino su seminarija, persikėlė į Göttingen'ą, paskiaus į Heidelberg'ą, kur pabaigė juridiškąjį skyrių ir gavo laipsnį teisių daktaro.

---

[1]) Taip vadinama Bismarck'ą. [2]) *Schulte*: Lebenserinnerungen III, 316 p.

Windthorst'as buvo ne vien geras katalikas, bet ir didis tėvynainis (patriotas). Jis gimė tuose laikuose, kada jo tėvynė buvo pakliuvus į francuzų rankas. Vokietijoj tada viešpatavo labiausiai internacionalizmas ir francuziškos mados. Bet nuvertus nuo savęs francuzų galybę, vokiečiams ėmė aušti kitokie laikai: poetai, rašytojai, universitačių profesoriai suskato žadinti gyventojus tėvynę mylėti. Tas padarė nemažą įtekmę ir į Windthorst'ą. Jis tankiai svajodavo apie garbingas praėjusias Vokietijos gadynes ir mąstydavo, kaip besugrąžinus jai senąją galybę.

Sugrįžęs į savo kraštą Windthorst'as ėmė uoliai darbuotis, labiausiai kad prispaustųjų vargus sumažinti. Budamas mandagaus apsiėjimo ir geros širdies, jis trumpu laiku patraukė prie savęs aplinkinius žmones, kurie 1849 metais išrinko jį atstovu į Hannover'o parlementą. Čia jis ėmė išrodinėti, kad Vokietijos valstijos turi susivienyti su Austrija ir padaryti vieną galingą ciesorystę[1]). Savo iškalba, priparodymais ir geležine logika Mažoji Ekscelencija patraukė kuo ne visus klausytojus. Didesnė parlemento atstovų dalis pritarė jo skelbiamiesiems sumanymams. O kad Hannover'o karalius apie tokius susivienijimus nei girdėti nenorėjo, tat parlementas liko paleistas.

Šitokiu savo pasielgimu karalius nieko nepelnė. Windthorst'as, sugrįžęs atgal, trumpu laiku liko tikru parlemento vadovu, o nuo 12 sausio 1851 metų jo pirmininku (prezidentu). Karalius, matydamas šito žmogaus nepaprastus gabumus, paskyrė jį ministeriu. Lig tik ministeriu likęs, Windthorst'as pasirupino įvesti reikalingiausias permainas, užtikrinti neseniai įvestąją konstituciją, suteikti tikėjimo ir mokymo laisvę, ir atitraukti Hannover'ą nuo Prusų įtekmės. Jam pavyko suvaržyti biurokratiją ir taip pertaisyti teismo įstatymus, kad visur sumažinti centralinės valdžios savavališkumą ir suteikti didesnes teises pavaldiniams.

Toks Windthorst'o elgimos nepatiko nei Bismarck'ui, nei Hannover'o didžponiams. Prasidėjo tada prieš jį toki aitri agitacija, kad jis galų gale turėjo iš ministerijos pasitraukti.

Didžponiai įgavę valdžią į savo rankas ir, norėdami nuo Windthorst'o nusikratyti, užgynė berinkti į parlementą buvusiuosius valdininkus. Bet žmonės, numanydami, kad antro to-

---

[1]) Reikia žinoti jog tame laike ne vienas Windthorst'as apie tai tegalvojo. Frankfurte tada buvo net Vokietijos valstijų atstovų susirinkimas, kad nutartų, kaip Vokietijos šalis suvienyti. Vieni norėjo jas suvienyti po Austrijos, kiti gi po Prusų hegemonija.

kio apgynėjo neras, neatsižiurėdami į jokius ponų užgynimus, vėl išrinko Windthorst'ą savo atstovu. Taip padarę jie nesigailėjo, nes užsigeidus ponams žmonių teises susiaurinti, Windthorst'as gynė jas su tokia galybe ir iškalbingumu, kad nei vienas priešas nebegalėjo prieš jį atsiturėti.

Karalius, matydamas, kad jo valstijoj platinas kaskart vis didesnė suirutė, ir norėdamas ją prašalinti, pakėlė Windthorst'ą antru atveju į ministerius. Tiesa, šiam pavyko ne syki atkalbėti karalių nuo blogų patarėjų; bet, kad jo ir karaliaus nuomonės skyrėsi pačiuose principuose, po keleto metų vėl turėjo iš ministerijos pasišalinti.

20 rugsėjo 1866 metuose Hannover'as nustojo savistovystės ir tapo Prusų provincija. Windthorst'as, kurs Prusų bjaurėte-bjaurėjos, liko jų pavaldiniu.

Karei 1870-1871 metų pasibaigus, Prusų karalius tapo Vokietijos ciesoriu.

Tame laike Bismarck'as buvo pasiekęs augščiausį savo galybės laipsnį. Jo pažvalga į politiką buvo maž-daug šitoki. Valstija, yra tartum koks dievaitis, prieš kurį turi visi lenktis. Iš to išeina, kad ir Bažnyčia turi valstijai tarnauti ir buti po jos valdžia. Matydamas, kad tokia tegali buti tik nacionalė bažnyčia, Bismarck'as ir užsispyrė įvesti nacionalę bažnyčią Vokietijon. O kad katalikų Bažnyčia nepuola ant kelių prieš tą valstijos dievekli, tatai Bismarck'as ir apskelbė jai žut-butinę kovą.

Neilgai trukus, suužė smarkus persekiojimo vėsulai, lemdami vokiečiams katalikams liudną ir vargingą ateitį. 11 kovo 1872 metais įstatymai pavedė valdžiai visas mokyklas; 4 liepos tų pačių metų panaikinta dauguma vienuolynų. Bet šitie įstatymai tebuvo tikt pirmieji kovos pranešėjai. Juos sekė ištisas systemas varžančių katalikų sąžinę drakoniškų įstatymų, kurie skaudžiu atbalsiu atsimušė į katalikų gyvenimą. Bismarck'o užgaidos buvo neišpildomos. Kaikurie katalikai užsispyrė laikytis teisių, kurias jiems sąžinė ir Bažnyčia skelbė. Tokius drąsuolius sunkiomis bausmėmis versta pildyti valstijos išleistuosius įstatymus. Tada daug vyskupysčių liko be savo valdytojų, daug parakvijų be kunigų. Vietomis apmirė dvasiškas gyvenimas. Žmonės prislėgtieji nuliudo: jiems rodės, kad nebėra neijokios vilties išsiliuosuoti.

Ištikrųjų buvo ko nusiminti. Kovą vedė pats Bismarck'as, kurs, pergalėjęs Daniją 1864 metais, Austriją 1866 ir Franciją 1870-1871, rodės nebepergalimu. Pasekmingesniam įvedimui tos naujosios „reformos" jis dar susirado galingų

talkininkų. Daugumas parlemento atstovų buvo įvairių rušių nacionalistai-liberalai. Šitie „laisvės šalininkai“ balsavo, kad įvesti minėtuosius drakoniškus įstatymus[1]). Bismarck'as pasikvietė į talką universitates: nemažas profesorių skaitlius ėmė prikaišioti katalikams tariamasias klaidas ir išrodinėti valdžios tariamasias teises, o daugybė studentų šitas nuomones skleidė kuoplačiausiai. Materialistas Virchow'as praminė šitą barbarišką kovą „Kulturkampfu[2]). Beto, Geležinis Kancleris įkinkė į savo vežimą laisvamaniškąją laikraštiją, kuri skaitė savo priederme užpuldinėti ant tų nedorėlių katalikų, nesiliaudama skelbti įvairias įvairesnes žinias, paremtas ant gryno melo[3]).

Tame laike Windthorst'as buvo Meppen'o apskričio atstovu. Šitą apskritį jis atstovavo ir Prusų karalystės ir Vokietijos ciesorystės parlementuose iki pat savo amžiaus galo.

Prieš tokią gaują minėtųjų priešų atsistojo Mažoji Ekscelencija su bureliu savo draugų. Tuom prasideda antra Windthorst'o gyvenimo dalis. Ji yra kurkas šviesesnė už pirmąją, kurią galima skaityti vien tik prisiruošimu prie antrosios.

Gruodžio mėnesyje 1870 metų Windthorst'as su savo draugais: Mallinckrodt'u, Savigny, Probst'u, Reichensperger'u, Löwenstein'u, Freitag'u įsteigė Vokietijos ciesorystės parlemente atstovų kuopų, pramintą Centru, kurio jis buvo vadovu. Šitai bent svarbesniosios mintis naujosios kuopos programo:

Centras yra pasiryžęs kovoti priešais valdžios absolutizmą ir jos savavalę; ginti tikėjimo ir žodžio laisvę, teises pavienių asmenų, šeimynų ir draugijų. Valdžia turi teisę įvesti priverstiną vaikų mokymą, bet jokiu budu negal pasisavinti mokymo monopolį. Tėvai patįs turi išrinkti savo vaikams tinkamąją mokyklą. Beto kuopos užduotis yra pagerinti darbininkų buvį, leidžiant naudingus jiems įstatymus, rupintis apie tėvynės labą moralį, ekonomišką ir politišką. Centras, jei nori veikti ir buti galingu, turi buti neprigulmingas. Tas programas buvo priešingas pamatiniams Bismarck'o principams. Nieko tad stebėtino, jog Centras su Bismarcku tuojaus turėjo susiremti.

---

[1]) Cf. *G. Goyau*: Le Kulturkampf, tomas I, p. 113, 134, 212, 293, 394, 314, tomas II, 364 p. ir k. *J. Lespinasse - Fonsegrive*: Windthorst, p. 107, 111 ir rek.

[2]) Cf. *Landtag*. 1873, p. 642.

[3]) *J. Lespinasse — Fonsegrive*: Windthorst, p. 104 ir sek.

Kad sustiprinti savo partiją ir atremti ją į katalikiškąją visuomenę, Windthorst'as su savo draugais keliavo iš miesto į miestą, darė skaitlingus susirinkimus, savo karštomis ir turiningomis kalbomis žadino į darbą snaudžiančius arbo jau nustojusius vilties katalikus. Jų žodžiai neliko be atbalsio. Sukilo minios, ėmė telktis draugijomis, kurios parodė nematytą atsidavimą savo tikslui. Besnaudė tikt negut tie, kurių sustingęs protas negali išdirbti tvirtų gyvenimo taisyklių, o tinginė valia neįstengia pakilti prie jokio augštesnio idealo.

Sužadinęs žmones Windthorst'as organizavo atstovų rinkimus, o išrinktuosius vedė į kovą.

Kaipo parlemento atstovas Windthorst'as buvo nepasiekiamas. Su juomi susilyginti nei vienas negalėjo[1]). Jo graži iškalba patraukdavo klausytojus, neišskiriant kartais nei pačių užkietėjusiųjų šovinistų. Jo aiškus protas ir gili logika greitai atrasdavo paslėptuosius sofizmus, o nepaprasta ištvermė ir genialis pramatymas pačių tolimiausių pasekmių, pastatė jį eilėje visudidžiausių politikų.

Kad geriau suprasti jo įtekmę parlemente, pažvelgkim bent į vieną parlemento posėdį, kurį aprašo Kannengieser'is.

Bismarck'as, norėdamas įvesti kokį naują įstatymą, atsistoja savo suole ir, išaugšto žiurėdamas į atstovus, ima kalbėti. Jo kalba žymi labiausiai savo išsikėlimu, turiningumu energija, formos gražumu ir grumojimais. Ji baigias frenetišku nacionalistų liberalų ratavimu (rankų plojimu). Po tokios kalbos ir po tokio vardan „kulturos" ratavimo, rodos, nebegali buti nei vieno, kurs beišdristu stoti į kovą su tuo Goliatu. Bet šit ir Dovidas atsiranda: atsistoja mažo augumo žmogelis ir, visiems nutilus pradeda savo kalbą. Šis drąsuolis yra ne kas kitas, kaip Windthorstas. Iš jo kalbos pasiroda, kad jis atmenąs visą Bismarck'o kalbą, neišskiriant pagaliaus nei pačių skaitlinių. Jis pradeda šitą kalbą analyzuoti, nurėdo ją nuo sofizmų ir maloniai skambančiu balsu, be tuščių oratoriškų pagražinimų, suima ją į kelis aiškiai suformuluotus sakinius ir su visa savo logika ir plačiomis žiniomis užpuola ant jos silpnosios pusės. Atmetęs tai, kas buvo neteisinga ir su jo programu nesutiko, jis priima tai, kas buvo priimtina, ir stato savo projektą remdamas jį neišgriaunamais priparodymais.

Visi tyli. Net patis aitriausi jo priešai nedrįsta triukšmo kelti. Mat jo ironija labai skaudi. Jei kas vieną kartą ją buvo patyręs, tas antrą kartą bandyti nebenorėjo.

---

[1]) *Finke*: Hochland, sausio 1911.; *Hüsgen*: Ludwig Windthorst. l. 366.

Windthorst'as dalyvavo visose svarbesniose parlemento diskusijose ir prisidėjo prie išrišimo kiekvieno svarbesnio klausimo.

Taip pasitaikė, kad galingas persekiotojas Bismarck'as sutiko dar galingesnį persekiojamųjų apgynėją.

Deja, nacionalistai-liberalai buvo parlemente stipriausi savo skaitlium; o žinodami, kad parlemente, kieno skaitlius to ir galybė, jie balsuodavo taip, kaip Bismarck'as norėjo, be jokių atodairų į katalikų atstovų protestus ar išvadžiojimus[1]).

Taip buvo iš pradžios, bet ilgai taip buti negalėjo. Juk lašas po lašo per ilgą laiką ir akmenį pratašo. Taip atsitiko ir su nacionalistais liberalais. Windthorst'o ir jo draugų prakalbų ar kritikų besiklausydami, kaikurie ėmė abejoti apie tokių nuožmių persekiojimų reikalingumą.

Iš kitos pusės per Windthorst'o ir jo draugų pasišventimą Centras vis gilyn smeigė šaknis į katališkąją visuomenę ir darės kas kart vis stipresnis. 1871 metais jo sanarių-atstovų tebuvo tik 57, o jau 1883 metais jų skaitlius pakilo iki 106.

Centrui taip besiplėtojant, Bismarck'o aureolė pradėjo temti. Jo galvoj ėmė spiestis juodos abejojimo mintis. Galutinis triumfas, į kurį jis taip tvirtai išpradžios tikėjo, pradėjo atbulas trauktis. O žinodamas, kad viso to nepasisekimo didžiausia priežastis yra Windthorsto veikimas, Geležinis Kancleris užgriuvo ant jo su visa savo galybe.

Visupirmu Bismarck'as pasirupino Windthorst'ą apšmeižti. Jo talkininkai—laisvamaniškieji laikraščiai prapliupo prieš Centrą įvairiais pludimais. Bismarck'ui visulabiau rupėjo Windthorstą su kitais Centro atstovais į nesutikimą įvesti, kad šitokiu budu suparalizuoti jo veikimą. Taip mat išeina iš principo *divide et impera*. Tuo tikslu jis apšaukė Windthorst'ą gvelfu, lenku, rymiečiu, o jo laikraščiai paskiaus skelbė tokias paskalas, kad Windthorst'as esąs gudrus apgavikas, kurs tikėjimu naudojas tikt savo tikslams pasiekti. Bismarck'as su savo bičiuliais apskritai nesigailėjo juodų varsų, kad nupiešti Windthorst'ą, ar jo šalininkus[2]). Bet juo labiau jie Centrą šmeižė, tuo labiau augo tarp jo sanarių vienybė ir prisirišimas prie savo vadovo. Matydamas kad su pačiais šmeižimais nei Windthorst'o, nei jo šalininkų nepergalės, Bismarck'as įskundė juos popiežiui. Šitu keliu Geležinis Kancleris gal ir butu ką Centrui padaręs, kad jo paties šalininkai nebutu peranksti

[1]) Cf. *G. Goyau*: Le Kulturkampf, t. I, p. 405 ir sek.; II p. 149; *Oncken*: Bennigsen, p. 266.

[2]) *G. Goyau*: Le Kulturkampf, I p. 242, 266, 313.

pragydę pergalės giesmę. Išgirdęs juos tokią giesmę begiedant Windthorst'as pasirupino prašalinti gręsantį pavojų.

Naujai išrinktas popiežius Leonas XIII 20 sausio 1878 m. kreipės į Vokietijos ciesorių Vilhelmą I, kad sugrąžintu laisvę katalikams. Bismarck'as sutiko duoti šiokį tokį liglaikinį palengvinimą, jei popiežius perspės Centro atstovus, kad jie nebekliudytu valdžiai socialistus persekioti.

Bet Windthorst'as laiku pamatė Bismarck'o Centrui užtiestas pinkles ir pavojų. Jei popiežius įsikištu į Centro reikalus, tad šis turėtu išsižadėti savo programo ir savarankiškumo. Dėlto Mažoji Ekscelencija pasiskubino popiežiui išaiškinti visą dalyką ir patarė jam pertraukti pradėtas su Bismarck'u tarybas, prižadėdamas iškariauti pilną laisvę Bažnyčiai Vokietijoj. Popiežius šitų patarimų paklausė, ir tarybos liko pertrauktos.

Daug dar ir kitų panašių ar kitokesnių spąstų Geležinis Kancleris Centrui rengė, bet visi nuėjo niekais: Windthorst'as tuoj juos atrasdavo ir sunaikindavo.

14 gegužės 1872 Bismarck'as viešai apsigarsino neisiąs į Kanossą[1]). Tiesa, jis tada nei manyte ne manė, kad ta barbariška kova gali jam nepasisekti. Bet metai kalas ir atgal nebegrįžta. Pakol Centras silpnas buvo, patol valdžia į jo reikalavimus nei domos neatkreipė, bet išaugus jam į galingą parlemento partiją, taip daryti buvo nebegalima. Norint ar kokį naują įstatymą įvesti, ar išgauti budžeto pripažinimą karts nuo karto reikėjo išgauti ir Centro sutikimą. Ir tas sutikimas pasirodė tuo reikalingesnis, kad kaip tik tame laike ėmė greitai augti neseniai susitvėrusi socialistų partija ir lįsti Bismarck'ui į akis su visokiais valdžiai negeistinais reikalavimais. O taip dalykams bestovint, vargiai tegalima buvo tikėtis iš Centro sutikimą išgauti.

Galų gale mato Bismarck'as, kad į Kanossą nėjęs nebeišsisuksi. Jis ryžos tat keliauti į tą neapkenčiamą vietą, bet manė dar kartą pabandyti, benegalima bus sugriauti Centrą ir pergalėti jo vadovą.

24 rugsėjo 1885 metais Bismarck'as kreipėsi į popiežių ir prašė jo, kaipo teisėjo, nutarti, kam priguli Karolinų salos Hispanijai ar Vokietijai, prižadėdamas sutikti su jo nutarimu.

Šitas Bismarck'o pasielgimas buvo popiežiui labai svarbus. Kviesdami popiežių į teisėjus, Vokietija ir Hispanija

---

[1]) Bismarck'o paties išsireiškimas. Cf. *Bismarck*: Reden V. p. 337. ir sek.

pirmą kartą viešai pripažino, kad ir karalystės nebetekęs popiežius yra ne Italijos karaliaus pavaldinys, bet savystovis asmuo. Leonas XIII parašė Bismarckui laišką, širdingai dėkodamas už tokį pakvietimą. Dabar Bismarck'as manė, kad popiežius turės buti už tai jam dėkingas.

25 lapkričio 1886 metais Geležinis Kancleris pareikalavo nuo parlemento patvirtinti budžetą septyneriems metams militarizmo palaikymui. O žinodamas kad be Centro sutikimo tas įvykti nebegali, jis kreipės į popiežių, kad šis pasirupintu išgauti iš Centro sutikimą. Popiežius, nieko blogo tame nematydamas, paklausė Bismarck'o prašymo ir išreiškė savo norą, kad Centras budžetą patvirtintu.

Windthorst'as su savo draugais atsidurė tada tokiame pavojuje, kokiame dar nebuvo buvę. Paklausius popiežiaus, atsitrauks nuo jų tukstančiai žmonių, kurie juos rinkdami reikalavo mokesnius sumažinti. Nesutikus su popiežiu, atsitrauks daugumas katalikų. Šitame sunkiame padėjime Windthorst'as su savo draugais nutarė elgtis sulig savo programo, o popiežiui jie nusiuntė pasiaiškinimą, sakydami, kad Centras noriai pildo visus popiežiaus patarimus, paliečiančius Bažnyčią, bet kad ekonomiškuose klausimuose jis tų patarimų niekaip paklausyti negalėjęs.

Šitokiu budu Centrą sugriauti neįstengus, Bismarck'ui nieko nebeliko, kaip tik prieš jį nusileisti ir išpildyti jo reikalavimus. Kas ir įvyko 22 balandžio 1887 metais. Tada kuone visi įstatymai, varžantieji katalikų sąžinę, liko atmainyti, ir Kulturkampf'as užsibaigė.

Taip Mažoji Ekscelencija pergalėjo Geležinį Kanclerį.

Bet Windthorst'as ir tada dirbęs nesiliovė. Jam rupėjo Centrą dar labiau sustiprinti. Tuo tikslu jis susiartino su studentais, vaikščiodavo į jų susirinkimus, aiškindavo jiems savo programą, žadino juos kovoti prieš Prusų savavalią ir ieškoti prigulinčių teisių.

Kaip studentus, taip pat ir kunigus Windthorst'as įstatė į savo vedamąjį darbą. Jo mat galvota, kad ir kunigas, nekaipo kunigas, bet kaipo savistovis pilietis, privalo taippat rupintis savo krašto politika.

Kad užtikrinti Centrui ilgesnį pasisekimą, Windthorst'as sumanė įsteigti galingą draugiją, kuri pasklistu po visą Vokietiją. Kiekviename apskrityje ir net kiekviename kaime turi buti bent keli suorganizuoti Centro šalininkai. Jie turi pasirupinti rinkimais į parlementą, o labiausiai jie turi stengtis atremti socialistų užpludimą.

Šitą savo planą jis įvykdė 1891 metais, sutverdamas garsingąjį vokiečių „Volksverein'ą", kurs yra tartum politiškas Windthorst'o testamentas ir jo darbų gražiausis vainikas. Pirmaisiais metais šitas susivienijimas turėjo jau 100.000 sąnarių, o dabar jų yra daugiau, kaip pusė miliono.

Windthorst'as jautė, kad jo gyvenimo vakaras seniai jau atėjo, ir kad beliko tik keli išblyškę gyvenimo spinduliai, kurie taippat jau taisės užgesti. Atsisveikinęs tat Koblenz'e, per visuotiną Vokietijos katalikų susirinkimą, su tais, už kuriu laisvę per savo amžį kovojo, jis mirė 14 kovos 1891 metais.

Dėkingi Vokietijos katalikai jo atminimui pastatė Hannover'e gražią bažnyčią, kur jis guli palaidotas.

Windthorst'o vardas vokiečių katalikų širdyse yra giliai įrašytas. Jo pavyzdys ir dabar tebeveikia, ragindamas į darbą savo pasekėjus.

Tegyvuoja tas gražus Windthorst'o pavyzdys ir musų širdyse ir musų atmintyje ir teragina labiausiai musų jaunuomenę drąsiai stoti į darbą už kaskart vis labiau mindžiojamą teisybę. Laiminga butu Lietuva, jei turėtu tokių apgynėjų. Laimingi butu jie patįs, jei pažintu tą šventą amžiną siekinį. *O fortunatos nimium, sua si bona norint!* (Virgilius).

A. Maliauskas.

MASKVOS UNIVERSITATĖ[1]).

Nežinau kaip čia padarius: prižadėjau aprašyti universitatės fakultates, bet tas darbas ne be keblumų. Viena, del fakultačių skyrių bei grupių nepastovumo, o antra —abejoju ar suteiks kokią naudą neapsipažinusiems su aukštųjų mokyklų tvarka skaitytojams išposmavimas tųjų skyrių ir juose išguldomų dalykų. Bandysiu betgi rašyti neprisilaikydamas smulkmenų.

I. Juridiška fakultatė.

Šioj' fakultatėj' išguldoma: teisės encyklopedija, rusiškos teisės historija, romietiškos teisės historija, rusiška

[1]) Žiur. № 1 „Ateities" šių metų.

ir svetimų valstijų valstybinė teisė, filosofijos teisės historija[1]), politiškoji ekonomija, statistika, bažnytinė teisė — šie dalykai daro pirmutinę universitatės kurso pusę; egzamenai iš šių dalykų vadinasi puskursiniais ir išduodami prie fakultačių.

Antrojon kurso pusėn įeina šie dalykai: kriminalė teisė, kriminalė teisdavystė, pilietiška teisė, pilietiška teisdavystė, romietiškos teisės sistema, tarptautinė teisė, prekybinė teisė, finansinė teisė ir administrativi teisė; egzamenai iš šių dalykų vadinas valstybiniais ir išduodami tamtikroj komisijoj.

Be išvardintųjų dalykų pirmiau dar buvo ir taip vadinami papildomieji: teisinė medicina, psychologija, kalėjimžinystė, vietinė valstybinė teisė, specialė tarptautinė teisė, konkursinė teisvedystė, ekonomiškoji politika, vietinė savyvalda, socialiai-ekonomiškų pažvalgų historija, tarptautinių pažvalgų historija, miestų ir sodžiaus ukė, svetimų valstybių finansai.

Pirmiau reikėdavo dar ir šių dalykų pasirinkti du ar tris, dabar-gi, turbut, jie bus panaikinti.

II. Historijos-filologijos fakultatė.

Ši fakultatė neseniai tapo žymiai „reformuota“, aćiu tam jos programa tapo žymiai susiaurinta. Dabar joje bus keturi sekantįs skyriai: klasiškasis, slaviškai-rusiškasis, historiškasis ir romaniškai-germaniškasis. Sekantieji šeši dalykai bendri visai fakultatei: logika, psychologija, įžanga į filosofiją, įžanga į kalbžinystę, graikiškas ir latiniškas autorius.

Kiti gi dalykai sulig skyrių. Klasiškame skyriuje: Graikijos, Romos ir Rytų historija, senobinės filosofijos historija, sulyginamoji indo-europiškų kalbų gramatika, rusiškos žodybos (slovesnost) historija, rusiška historija, graikiška ir romietiška valstybinė teisė, graikiškos ir romietiškosios kalbos historija, senobinės dailės historija.

Slaviškai-rusiškame skyriuje: įžanga į slavžinystę, sulyginamoji slaviškų kalbų gramatika, graikiškos ir ro-

[1]) Pirmiau šis dalykas apimdavo ir „įžangą į filosofiją“; dabar turbut to nebus.

mietiškos literaturos historija, naujoji filosofija, rusiška historija, senslaviška kalba su poleografija, rusiška kalba su dialektologija, pietinių slavų kalba, slavų literaturos historija.

Historiškame skyriuje: historijos filosofija ir metodologija, bažnyčios historija, Byzantijos historija, Vakarų Europos literaturos, dailės historija, rusiška žodyba (slovesnost), senobės, viduramžių ir naujoji historija, naujoji filosofija, rusiškos žodybos historija ir rusiška historija.

Romaniškai-germaniškame skyriuje: įžanga į romaniškai-germaniškąją filosofiją, romaniška ir germaniška kalba, graikiška literatura, romietiška literatura, visuotina historija, rusiška historija, sulyginamoji indo-europeiškų kalbų historija ir dar kas ten iš augščiau minėtų dalykų.

Taip bus, nežinia ar ilgai, nuo šių metų. Pirmiau nuo 1907 m. hist. fak. planas buvo kelisyk tiek platesnis. Bet norint dirbti toks oficialis susiaurinimas neikiek nekenkia, nes kas nori, tas ir be oficialių lekcijų labai pigiai gali atitikti savo lavinimosi kelią. Visa svarba tame tik, ar yra lavinimuisi pakaktinai medegos ir koki jos vertė, apie tai bus kitoj vietoj.

III. Fyzikos-matematikos fakultatė.

Šioje fak. yra du skyriu: matematikos ir gamtos, kurie dalinasi vėla į speciališkumus. Matematikos skyriuje sekantieji speciališkumai: matematikos (grynos), mechanikos, astronomijos, fyzikos ir fyziškosios geografijos. Gamtos skyriuje šie speciališkumai: fyziškos chemijos, techniškos chemijos, dirbamosios žemės (počvoviedienije), agronomiškos chemijos, kristalografijos ir mineralogijos, geologijos, aprašomosios biologijos (skyriai botanika ir zoologija), geografija ir antropologija.

Iš šių speciališkumų aš aprašysiu tik g y v u l i ų f y z i o l o g i j o s speciališkumą, viena dėlto, kad pastojus į fyz.-mat. fakultatę ir apsirinkus šį speciališkumą galima nesugaišus laiko antrą metą pereiti į a n t r ą medicinos kursą, o pabaigus jį — į 3 med. kursą, antra — visi kiti speciališkumai kolkas lietuviams mažai dar atsako (kodel? *Red*), išskyrus gal grynos matematikos.

Taigi pirmą metą reikia užsirašyti ant:

1. fyzikos, 2. neorganiškos chemijos, 3. bekaulių zoologijos, 4. augalų anatomijos, 5. praktiškų užsiėmimų augalų anat., 6. įžangos į zoologiją, 7. elementar. prakt. kursų gyvulių anat., 8. žmogaus anat., 9. praktiškų užsiėmimų bekaulių zool., 10. kristalografijos ir mineralogijos.

II metą:

1. fyzika, 2. prakt. darbai iš fyzikos, 3. organiška chemija, 4. kokybinė analyzė, 5. morfologija ir sistematika augštesniųjų augmenų., 6. zoologija, 7. praktiški darbai iš zoologijos.

III metą:

1. morfologija ir prastųjų augmenų systematika, 2. fyziškoji chemija, 3. gyvulių fyziologija, 4. augmenų fyziologija, 5. kiekybinė analyzė, 6. prakt. užsiėm. iš augmenų fyziologijos., 7. fyziologiška chemija.

IV metą:

1. Sulyginamoji anatomija, 2. histologija, 3. embriologija, 4. užsiėmimai laboratorijose iš gyvulių fyziologijos.

III Medicinos fakultatė.

Kursas susideda iš dviejų skyrių: pirmame skaitomi gamtos mokslai ir tik dalis medicinos mokslų, antrame— jau grynai medic. mokslai. Visas kursas eina tokioj' tvarkoj':

I metą:

1 žmogaus anatomija, 2. praktiški užsiėmimai iš anat., apskrita histologija. 4. fyzika (sutrumpintas kursas), 5. neorganiška chemija, 6. zoologija ir sulyg. anatomija, 7. botanika, 8. mineralogija, 9. medicinos encyklopedija, 10. organiška chemija, 11. chemijos seminarija.

II metai:

1 žmogaus anatomija, 2. praktiški darbai iš anatomijos, 3. histologija ir embriologija, 4. prakt. darbai iš histologijos., 5. organiška chemija, 6. analytiška chemija. 7. biologiška chemija, 8. praktiški darbai iš biologiškos chemijos., 9. fyziologija, 10. formakognozija su farmacija ir prakt. darbai, (stud. nepriverstina).

III. IV ir V metą praeinama *propedeutikos* dalykai, butent:

1. Apskrita patologija, 2. praktiški darbai, 3. patologiška anatomija, 4. speciališka patologija ir gydymas vidurinių ligų, 5. prakt. darbai, 6. diagnostika, 7. chirurgiška patologija, 8. praktiški darbai, 9. desmurgija ir mokslas apie nulužimą ir išsisukimą, 10. praktiški darbai, 11. farmakologija su receptura ir minerališkais vandenimis, 12. bakteriologija, 13. akušerija (fyziologiškoji dalis), 14. medicinos historija, — ir *klinikos*, butent: 1. operacijinė chirurgija su topagrafija, 2. hygiena, 3. teismo medicina, 4. akušerija (prakt. darbai), 5. moterų ligos (pr. d.), 6. nervų ligos (pr. d.), 7. akių ligos (pr. d.), 8. vaikų ligos (pr. d.), 9. odos ir lytiškos ligos, 10. andrologija.

* * *

Dabar norėčiau priminti draugams vidutinių mokyklų moksleiviams kokie dokumentai reikalingi norint pastoti universitatėn, nes neužilgo reikės kaip tik apie tai rupintis. Taigi reikalinga:

Sava ranka parašytas meldimas univ. rektoriui prašant priimti į studentus su pažymėjimu išsirinktos fakultatės ir skyriaus, o prie meldimo turi but pridėti šie dokumentai *originale drauge su jų kopijomis ant paprasto popierio* (*nepaliudytomis*):

1. Baigusiems gimnaziją brandos atestatas, eksternams 8 klasių brandos liudijimas, realistams be VII kl. liudijimo dar liudijimas apie išlaikymą kvotimo iš latinų kalbos už 8 kl.

2. Pilni gimimo metrikai.

3. Paliudijimas apie luomą (soslovije), prie kurio prašantis priguli.

4. Liudijimas apie pašaukimą kariumenėn.

5. Trįs fotografijos kortelės su savos rankos parašais ant gerosios (ne atvirkščiosios) pusės ir oficialiai paliudytais direktoriaus, notaro arba viršaičio.

6. Ištikimybės liudijimas (свид. о политич. благонадежности).

Pastaba. Pastarasis dokumentas nereikalingas tik tiems, kurie baigė vidutinę mokyklą tuose pat metuose kuriuose paduodamas meldimas.

7. Dvidešimts penki rubliai kaipo mokestis universitatės naudai už pirmąjį pusmetį.

Pastaba. Nepriimtiems į studentus šie pinigai grąžinami.

Priimtiems gi, o ne pasinaudojusiems tuomi — negrąžinama.

Meldimai su visais dokumentais Maskvos univ. priimami nuo 1 birželio lig 15 liepos (s. kal.).

Suvalkiečiai, norintieji gauti „lietuvišką stipendiją", tepasiima su savim dar šiuos dalykus:

1. Paliudytą notaro atestatą.

2. Paliudijimą kad yra lietuvis ir prigimta kalba lietuviška.

3. Kad yra Suvalkų gub. gyventojas.

4. Liudijimas apie neturtingumą.

Pastaba. Pastarieji trįs gaunami valsčiaus raštinėj', kur taipogi gaunami ir liudijimai apie luomą ir pašaukimą kariumenėn.

Beto neprošalį neturtingumo paliudijimų paimti dar pora: vienas reikalingas atliuosavimui nuo mokesčio arba paskyrimui stipendijos pačios universitatės, kitas reikia parodyti gydytojui norint dovanai gauti akinius ar vaistus.

Tiek apie universitatės fakultačių mokslo planus ir pastojimo reikalus. Po šiam buvo žadėta parašyti apie „mokslo sroves" profesorių tarpe... Pas mus yra įsitikrinę, kad Maskvos universitatė — tai bedievių lizdas, kad studentai - maskviečiai tai aršiausi „cilikai", bedieviai ir panašųs. Ar ištikrųjų jau taip baisu? „Apie „sroves" parašys dr. P., o apie studentus kitą kart.

Studentas E. Draugelis.

DEL „LIETUVOS ŽINIŲ“ UŽSIPULDINĖJIMŲ[1]).

Skiriu Amerikos „Kovai“.

„Ateitį“ pradėjo užpuldinėti net išėjęs jau iš mados socialistų organas „Kova“ (№ 8). Žinoma, bučiau nei domos neatkreipęs į tai — visų vėjų nesugaudysi. Bet štai „musų pirmeivių inteligentų“ organas „Liet. Žinios“ netik su pasigėrėjimu atkartojo „Kovos“ pruntavimus, bet dar ir savo dvylekį (tiesa, gerai išdilusį) pridėjo. Kaip čia žmogus nepasiaiškinsi, jeigu inteligentai, o dar pirmeiviai, šonus skalbia: juk ir mes („ateitininkai“) turim priešliaužą bent ateityje tapti inteligentais, o jau apie pirmeivius, tai nei nekalbėkit — vien tik apie juos ir sapnuojam...

Taigi prilenkkit ausis, nes „Liet. Žin.“ sako: „Gan s m u l k i a s (ar tik ne persmulkias? — mano pab.) žinias autorius („Kovos“ koresp.) paduoda apie moksleivius klerikalus“...

Štai tosios smulkios žinios:

Aš iki šiam laikui nei nežinojau, kad klerikalai, tai —

„kunigai, jų giminės, tėvai, gauja (!) tamsesnių valstiečių ir vienas kitas prišlijęs inteligentas savo labo delei, kurie (inteligentai) anuose audros metuose vadino save pirmeiviais ir net jų eilėse darbavosi, bet reakcijai kylant ir kunigų armijai sustiprėjus, stojo po jų globą, nes ten jiega ir pelnas didesnis“...

Galybė žalių barščių! Ką dabar daryt? Prapuoliau aš, nes turiu giminę... kunigą. Aš maniau pirmeiviu esąs... tai tau dėdienė! Oi, „Kova“, „Kova“!..

Tai vienas kąsnis — grumuliuokit. Toliau:

„ir moksleivis klerikalas ne kas kitas, kaip kunigo brolis, giminaitis (gaila, kad kunigai negali vesti: dar labiau padidėtu klerikalų „armiją“ m. p.), kuris savo gaileširdingojo broliuko ar dėdės pinigais mokslus tebeeina“...

Čia kaip svirplys skverbte skverbiasi mintin kito didvyrio pruntavimai — butent „Aušrinės“ ober-redaktoriaus, „gyvojo gyvenimo jieškotojo“ Vabalėlio (tenai veda jisai

[1]) Žiur. „Liet. Žin.“ № 29 šių metų.

juokų skyrių). Taigi ansai Vabalėlis „pilozopuoja“ maždaug taip: Ateitininkai—klerikalai. Kodėl? Delto kad jie gauna iš kunigų (giminių ir šiaip) pašalpų, kad jie klebonijose sistematiškai prikemša pilnus pilvus, kad jauni su iltim avinėliai augina lašinių palteles ir daugiau panašių mokslišku priparodymų jisai priveda (№ 13 ir 14 „Aušrinės“). Ką jam į tai atsakyt? Nejaugi priparodinėt, kad ne visi gauna pašalpų, nevisi kemša pilvus, kad del įsitikrinimų, del idėjos kovoja už švenčiausią sau tiesą—tikėjimą? Butu bergždžias darbas. Bet štai gyvenimo faktai geriausiai priparodė jo protavimų klaidingumą: taip pirmutinis „Aušrinės“ redaktorius gaudavo (ir dabar gauna) iš dėdės klerikalo (nes kunigo) žymią pašalpą. Vienok jisai ne tik pirmeivis, bet ir marksistas. Ir dabar kaikurie „Aušrinės“ redakcijos sąnariai gauna pašalpą iš klerikalų (nes kunigų). Galop ir pats Vabalėlis (miserere!) gavo stipendiją... i š v a l d ž i o s. Jeigu jis nuosekliai savo logikos laikysis, tai įsirašys (mažiausia) į tikrųjų rusų sąjungą, arba taps policijos agentu.

Pažiurėsim.

Turiu tik pabrėžti liudną apsireiškimą, kad lietuviai pirmeiviai (Vabalėlis, „Liet. Ž.“) ir socialistai („Kova“) dirba ir kovoja ne del idėjos, ne del dorų įsitikrinimų, bet del... mamonų skambučių...

Toliau „Kova“ (žinoma ir „L. Ž.“) užmėtinėja, kam „Motinėlė“ šelpia tik katalikus? Tai tau, kad nori: ką gi ji turi šelpti, ar „pirmeivius“? O sakysim „Žiburėlis“ kelis katalikus sušelpė? Kad „Motinėlė“ leidžia moksleiviams pašvęstą laikraštį „Ateitį“, yra tiek tiesos, kaip pasakyme, kad pirmeiviai (a. a. „Visuomenės“ šalininkai, „Žiburėlis“ ir „Liet. Zin.“) leidžia irgi moksleiviams pašvęstą laikraštį „Aušrinę“.

„Ateitis“ dviejų studentų redaguojama, kuriuodu gauna pašalpą (!?) iš anos kuniginės(!) „Motinėlės“. „Ateities“ šalininkų suvisai mažai teturi, nedaugiau 20 žmonių ir, žinoma, visą kunigiją (!), kuri veik viena tik remia savais raštais „Ateitį“...

Kad užbaigus pradėtą darbą, reikia dabar „Kovai“ tas „gan smulkias“ žinias pranešt kokiam nors raudonsiuliui. Ištikro, kaip įsišaknijęs joje šnipinėjimas. Šnipinėjo, bet klaidingai.

Paskui mano „ne pirmeiviškas“ protas negali susimoti, ką reiškia tas jų pasakymas: „Ateitis“ šalininkų suvisai mažai teturi, nedaugiau 20 žmonių, ir, žinoma, visą kunigiją“. Nejaugi lietuvių kunigų tik 20 žmonių? Maža, maža, biskį dar pridėkit. Gaila, kad nesuskaitė kiek „Ateityje“ kunigų raštų (tegu ir moksleivių kunigų), ir kiek svietiškių, butumėm žinoję. Jei „Kova“ ar „Liet. Žin.“ gražiai paprašytu, aš ir neturėdamas liuoso laiko, jiems suskaityčiau.

Bet užvis daugiau gavau stebėtis „gauja tamsesnių valstiečių“.

Ir taip kalba socialistai-pirmeiviai—nuskaustųjų, darbininkų užtarytojai!

Oi, labai, labai jiems norisi paimt į saują tą „gaują“...

Pačiam kelmui šaknįs dvokia!...

Žingeidu betgi, kas redaguoja „Kovą“ su „Liet. Žin.“, kad tokių nenuoseklumų prirašė.

Stud. E. D.

—:—

NAUJI KELIAI.

Baigiasi mokslo metas, daugelis moksleivių gaus brandos liudijimą, kiti, išėję kokias 4—5 kl., irgi apleis gimnaziją, kad kitur tęsti toliau mokinimąsi, ar uždarbiaut d u o n ą, kaip sako.

Taigi ypač dabar metas pamąstyti rimtai, atsidėjus, k u r t o l i a u e i t i, k o k i ą š a k ą, k o k į s p e c i a l i š k u m ą rinktis, k u o m t a p t i: ar mediku, ar juristu, ar kuo kitu?

Kaip mažai iki šiol mes žinom kelių, naujų kelių. Vis tie pats išminti, seni keliai. N a u j a i s k e l i a i s m e s d a r n e p r a t ę, n e d r į s t a m v a i k š č i o t. O ir tie seni keliai toli gražu nepilni žmonių: kur nekur, tai šen, tai ten matyt keleivis, net susikuprinęs po sunkia gyvenimo našta; tų naštų daug ir jos sunkios, o pagelbininkų —oi kaip maža. Ne tik ką maža, bet dar ir tie patįs

tarp savęs stumdosi, koliojasi už kokį niekniekį.. Ir nebutu dar taip maža tų keleivių, tų artojų, usniuotų dirvų plėšėjų, jei jie neišbėgiotu po tolimas, svetimas šalis, jieškodami pyragų, o rasdami nekartą kriaukšlį duonos.

Jei paimsim mes gydytojus ar advokatus,— kiek jų Lietuvoje yra? Labai maža: gydytojas nuo gydytojo per kelias junges; žmonės serga, pagalbos negauna ir kreipiasi į burtininkus, žavėtojus ir šundaktarius. Arba lietuvių bylinėjimos. Rodos niekur taip neprasiplatinęs tąsymas po teismus, kaip pas mus. Tai rodo, kad žemai, žemai mes kulturiškai pakilę. Tuom naudojasi visoki degtinės garbintojai—šunadvokačiai, kursto žmoneles ir lupa kailį nuo kalto ir nekalto.

Tą visą matant, kaip neatsiras pašaukimas tapti gydytojum ar advokatu? Juk kiekvieno gero tautiečio turi buti ir yra tikslu, siekiu kaip medeginė taip ir dvasinė tėvynės gerovė. Taip aš tik ir išaiškinu tą didelį skaičių lietuvių medikų ir juristų.

Bet taippat reikia neužmiršti ir kitų kelių, kitų dirvų svarbesnių dagi — taip u k ė [1]), i r p r e k y b a i r p r a m o n ė. Lietuva — ukio šalis, tą mes seniai žinom, bet gerint ukį pradėjo labai neseniai ir tai daugiau tik Suvalkijoje. Ale iš kur žmogus gerinsi, kad nežinai nei kaip, nei ką: agronomų nėr, pavyzdinių ukių nėr, ukės mokyklų nėr... Taip ir knisom žemelę kaip mus protėviai laikuos kunigaikščio Saruno. Bet užstojo nauja gadynė. Prisikėlė lietuviai iš nuomario, apsidairė ir pamatė, kaip toli kaimynai nužengė kulturos keliu, pamatė taipgi tą pavojų, kuris jiems gręsė—gyviems tapti užkastais į žemę... ir griebėsi už darbo.

Todėl ir mes, draugai, jauni lietuviai, neatsilikkim nuo apilsusių jau musų vadovų! Eikim, padėkim jiems, imkim iš jų nuvargusių rankų arklą ir varykim vagą toliau. O jei nemokam, nepajiegiam, dar per jauni esam, —toliau lavinkimės, toliau mokykimės, toliau stiprinkim savo kaip sielos, taip ir kuno jiegas.

---

[1]) Štai D o t n a v o j įsteigta puiki ukės mokykla, o iš lietuvių vos tik 5 jon tepastojo. Iš Rusijos paduota apie 400 prašymų, o lietuviai kažko laukia?! *Red.*

Aš manau, kad draugai, jei myli tėvynę, patįs atjaus, ko jai reikia nunai, ir nuo šio laiko skaitlius ukės žinovų-agronomų ir kooperatorių-pirklių (nes tik kooperacijos keliu mes įstengsim paimt prekybą į savo rankas) vis dauginsis ir dauginsis.

Beto tuojau reikia Lietuvai gerų mokytojų-pedagogų, liaudies mokytojų. Apie vidutinių mokyklų mokytojus aš nekalbu, negreit jų susilauksim. Gal kaip savas mokyklas turėsim. Kažin kodėl iki šiol į liaudies mokytojo pareigas žiurima kaip tai iš augšto, kuone su paniekinimu. Šioj srityj į pašaukimą gali sakyt suvis neatsižvelgiama. O kaip tik čia labiau reiktu sekti savo pašaukimo, nes blogas mokytojas stačiai nelaimė. Kad baigęs gimnaziją imtu mokytojauti, retas atsitikimas: jaunuolis pasiryžęs vely badauti ir džiovą įgyti, negu mokytojauti. Nenorėčiau tikėti, kad tik del mažo pelno. Pas suomius ar latvius neretai pasitaiko ir universitatę baigę liaudies mokytojai. Užtai ten kitaip pastatytos ir mokyklos, ir tautos augščiau kulturiškai pakilę.

Taigi ir mes neatsilikkim.

Galop pramonė. Turime savo inžinierių, technikų, bet vis svetur, Lietuvoj juos ant pirštų suskaitysi. Mes nežinom, kokie Lietuvos žemėj guli turtai, nesiskubinam ją išnaudoti. Steigti fabrikas paliekam žydams ir vokiečiams.

Gėda mums!

K. K. Lizdeika.

Į VYRESNIASIAS DRAUGES.

Retame „Ateities“, ar „Aušrinės“ numeryj nerasi šio-to apie lietuvaičių mokinių pasipuošimą arba polemiką su vyrais del švietimosi. Gal, kaip draugai sako, tos „peštynės“ kada tai ir buvo reikalingos, kad ištrauktu dar nesusipratusias drauges iš tų indiferentizmo bangų, kuriose kaikurios buvo paskendę, ir nors tuo budu priverstu jas skaityti laikraščius ir pradėt dalyvaut viešam gyvenime, bet dabar panaši, antri metai beeinanti ir vi-

siems įgrisusi polemika ir nurodymai, kaip privalo apsitaisyt moksleivės lietuvaitės, jau suvis nereikalingi ir kaip matoma bergždi. Kas myli tėvynę ir nori jai tarnaut, tas ir be paraginimų darbuosis; meilės ir prisirišimo nieks neįkvėps, jeigu tie jausmai nebus lavinami ir tobulinami iš mažų dienų.

Draugė Praurimė „Aušrinės“ 14-me n-je savo straipsnelyj: „Žodelis draugėms“ greta su naudingais patarimais (iš kurių—moterų klausimą, kaszin delko, ji pataria nagrinėt tik „Aušrinėj“) irgi paliečia tą jau taip labai nubodusį moksleivių lietuvaičių apsitaisymo klausimą; ragina mest dėvėt tai, kas kenkia sveikatai; primena, kad gyvenančiųjų XX amžiuj negali puošti tie žibučiai, kuriais puošdavosi da „priešistoriškais“ laikais ir tt. Tas tiesa; tik man rodos, kad panašųs patarimai, tai laikraščiuose suvis netur rasti vietos, nes juos galima pavadint asmeniškais reikalais ir galima palikti kiekvieno asmens nuožiurai; žmonės gyvenantieji XX amžiuj ir besilavinantieji. kaip moksleivės, jau privalo patįs suprast, kas yra sveika, dora, gražu dėvėt, o kas ne. Tokiuose dalykuose lai elgiasi kaip kam patinka ir kaip kas mato reikalingu elgtis. Dieve duok, kad greičiaus pasibaigtu laikraščiuose tie ginčai apie lietuvaičių moksleivių puošimąsi, nes tai suvis nesvarbu ir neteisinga. Daug naudingiau butu kad musų vyresnės draugės supažindintu mumis per laikraščius su augštesnėmis moterims skiriamomis mokslo įstaigomis, kaip antai agronomiškomis, pedagogiškomis, medicinos ir kitomis, joms gerai žinomomis. Mes butumėm už tai draugėms labai dėkingos; nes apie tai, kaip sunku pabaigus gimnaziją išsirinkt sau tinkamąją šaką lavinimosi. pačios draugės gerai žino, ir jau buvo minėta N 1 (13) „Ateities“ St. E. D. Lietuvaitės, kurios baigia gimnaziją ir nori toliau mokytis, turi pabaigusios vis da taip sakant „metus silsėtis“, nes mažai pažįsta augštesnes įstaigas; o paskui „besiilsint“ atsitinka šiokios ar tokios kliutįs ir mokslas lieka šalyj. Draugėm, lankančiom augštesnes įstaigas, suvis nesunku bus pabriežt žodį-kitą, apie jų gyvenimą, sąlygas įstojimo, programą ir šiaip jau žinutes kurios mums gali but labai reikalingos. Dabar metams baigiantis

labai butu patogus laikas panašioms žinutėms. Tikiuosi, kad vyresnės draugės noriai sutiks pabriežti da ir nuo savęs patėmijimus ir nepaliks mumis be vilties, už ką mes busim labai joms dėkingos.

Kaunietė.

P. Kr.

Reik ar ne?

„Ateities“ penktame, o paskui šeštam-septintam n-re buvo išaiškinta kad šių laikų moksleiviai butinai turi išmokti, gerai savo kalbą. Eidamas toliau statau kitą klausimą, butent: ar reik pažinti mums savo literaturą ar ne. Norint aiškiai šį klausimą išrišti reikia pirma žinoti, kas tai yra literatura. Beje, čion kalbėsim tik apie dailiąją arba artistiškąją literaturą, neliesdami moksliškosios ir kitokių.

Trumpai aptardami literaturą galime ją pavadinti dvasiniu tautos gyvenimu. Tečiaus, toksai aptarimas bus pilnai teisingas tik tada, jei literatura yra jau originalė. Kada rašytojai nustoja mėgzdžioti geresniuosius svetimų tautų veikalus, o savo raštuose duoda vietą tautiškiems gaivalams, tos tautos literatura gauna savotišką spalvą bei budą, įgija savistovumo ženklus. Ką-gi pasakysim apie musų, lietuvių, literaturą? Ar galima jau prie jos pritaikinti augščiaus paduotąjį aptarimą? Vienas kitas išsitarė, kad mes turim daug šiukšlių, turim šiokių tokių skaitymėlių liaudžiai, bet literaturos... neturime. Mes šin klausiman atsakysim nedvejodami. Jei turėtumėm tik savo dainas, Duonelaičio raštus bei Baranausko „Anykščių šilelį“ tai ir tada turėtumėm savistovę literaturą, nes minimuose raštuose lietuvio psychika, budas, gyvenimas ir kitos ypatybės labai gražiai apsireiškė. O vėliaus, po Baranausko „Šilelio“ pasirodė dar ne vienas tikrai gražus ir savitas veikalas. Užteks paminėjus Vienažindžio dainas, tuos tautos dvasioj pagamintus žiedelius, Maironio, Žemaitės raštus, Vyduno „Prabočių šešėlius“ ir kitų rašytojų darbus. Pastaruoju laiku jaučiamas judėjimas kitų tautų literaturose: jieškoma naujų vėžių, apsireiškė įdomios pakraipos. Tasai judėjimas neliko be atbalsio ir pas mus. Jaunesnieji

rašytojai atkreipė savo domą į raštų lytį, kuri iki šiam laikui nepasižymėjo lietuviškumu. Įsigilinę į dainas, padavimus ir kitus tolygius tautinės tvėrybos žiedelius, geriau suprato kokioj dvasioj ir kaip dainavo, raudojo, pasakojo lietuvis. Ir šit matom mes kaip jaunieji rašytojai gana vykusiai bando sunaudoti tuos turtus savo raštuose. Čion paminėsim V. Krėvės raštus, L. Giros daineles, ypatingai dzukų tarme rašytas, ir M. Gustaičio raudą poemoj „Meilė“. Užtat galime sakyti kad pirmutiniai apsireiškimai naujos pakraipos įnešė į musų literaturą šį-tą naujo, šiek-tiek gero pridėjo, butent: parodė kokiu budu sulietuvinti musų dailiųjų raštų lytį.

Žinodami, kad musų literatura turi jau savitumo ženklus galime spręsti kokią žalą daro mums jos nepažinimas. Kaip lietuviška[1]) kalba lietuviui, kaipo tokiam, jokia kita yra nepamainoma, taip ir geriausias kokios nors svetimos literaturos pažinimas neužvaduos nežinojimo savosios. Toksai nepažins dvasinio savo tautos gyvenimo, bus prie jos atšalęs arba visai svetimas. Noroms nenoroms toksai greičiau palinksta prie svetimos tautos ir jei visai saviškių neišsižada, tai tik del kokių nors žemesniųjų priežasčių. Gali man kas atkirsti, kad yra žmonių, kurie nepažindami musų literaturos visgi myli savo tėvynę. Teisybė, literaturos pažinimas nėra vienintelių susipratimo akstinu. Geras tėvynės praeigos žinojimas gali įkvėpti meilę ir prisirišimą prie savo tautos. Bet-gi reikia atminti, kad dabar pas mus patsai tautos atgimimo karštis, ir nevienas didžiuojasi tėvynės meile tik taip sau, del „mados“; nevienas šį-tą veikia, nes jaunas viekas verčia. O tegu tik tokius sutiks nepasisekimas, ar bent visuomenė karštai jų darbui neprijaus, tuoj iškils į viršų nepasitenkinimas, murmėjimas ir galop atšalimas. Tolygus apsireiškimai pastebimi ir pas musų moksleivius[2]).

Visai netokius vaisius atneš apsipažinimas su musų literatura. Geriau suprasim tautos dvasią ir gyvenimą. Atremsim svetimtaučių bangas, nelinksim taip smarkiai prie ištautėjimo, nes galėsim išmokti jausti draug su visa tauta. Dirbsim, darbuosimės ne del pasipuikinimo bei tuščio pagyrimo, o delto kad, valiai atsakančiai prisidėjus, išauklėsim savyj gyvybę, kuri vers mus buti gyvais draug su visa tauta.

Nurodysim dar vieną priežastį, kurios delei reikia mums apsipažinti ir su literatura. Pastaraisiais laikais žymiai pa-

---

[1]) Rašom *lietuviška*, nes panašių išsireiškimų yra ir žmonių kalboj. Sul. mėsiškas, pieniškas valgis.

[2]) Sk. „At.“ № 14, p. p. 49—50 ir 57—58.

kilo dailės reikalavimas, atjautimas ir prisirišimas prie jos. Amžio dvasia reikalauja iš musų prasilavinimo dailėj. Kitaip ir buti negali, nes dailė tai dabartinės žmonijos kulturos pyragai, ir juos paniekinti, jais nesinaudoti yra stačiai klaida blogai atsiliepianti į žmogaus protą ir dorą. Nesirupinti išauklėti aistetikos skonį vistiek ką gerą laimės pluoštą nuo savęs stumti. Užtat ir reiktu mums prasilavinti dailėj, ypač pažinti savąją, nes ją mes geriau suprasim. Gera ir net reikalinga pažinti kitų tautų geresniuosius veikalus, tik svetimų šiukšlių bei skandališkos literaturos sunaudojimas negali į musų skaitymo programą įeiti. Geriau tada skaityti nors ir menkesnius, bet savuosius dailius raštus, nes šie atsižymi dideliu padorumu; jie išlavins musų jausmus ir tolins nuo viso to, kas yra žema, nepadoru.

Galop keletas žodžių apie tai, kokiu budu galime pažinti musų literaturą. Kitos tautos turi savo literaturos katedras universitatėse, jos mokinama vidutinėse ir žemutinėse bei pradinėse mokyklose, yra geri rankvedžiai, atskiri autoriai turi monografijas. Pas mus šiuo laiku nieko tolygaus nesimato. Nei rakvedėlio, ir net straipsnių apie atskirus rašytojus beveik nėra. Tat iš šalies pagalbos laukti nėr iš kur, ir mums lieka tik pačių raštų skaitymas bei perkratinėjimas. Skaitant del kalbos užtenka kad įsidomėsim atskirus žodžius bei išsireiškimus ir apskritai kalbos sintaksę. Mokinanties literaturos reikia atkreipti domą į ką kitą. Čion turime įsidomėti veikalo turinį, suprasti pamatinę mintį ir dvasią, pagauti asmenų charakteristikas ir atjausti aistetiškas grožybes. Viskas tas yra toli gražu nelengva, bet norint kokį veikalą geriau pažinti butinai reikia į tuos dalykus atkreipti domą.

Gal nevienas užklaus manęs: iš kur laiko tiems dalykams imti? Moksleiviai ir be to turi daug darbo ir taip užsiimti savaja literatura jiems persunku, stačiai negalima. Taip sakydami tik parodysim, kad mums tas dalykas visai nerupi. Juk ne vienas iš musų randa laiko pasiskaitymui tuščių romanų, Pinkertonų ir tolygių šiukšlių. Tik daugiau noro, o laiko vis atsiras. Galiu užtikrinti, kad apsipažinę nesigailėsit padėto tam laiko, nes nauda didelė.

29—III—1912.

VIENA IŠ MUSŲ SVARBIŲJŲ PRIEDERMIŲ.

Ruošiamės visi prie busiančio visuomenės darbo. Tam tikslui butinai reikalingas savo k a l b o s ž i n o j i m a s. Be to negalima ne tiktai savo jausmų išreikšti, bet ir darbuotis. Net ir geriausi planai, geriausi norai, išreikšti netobulai, sukelia nusišypsojimą klausytojų tarpe. Jau dingo tie laikai, kada negalima buvo liuosai mokytis gimtosios kalbos. Turime kalbos vadovėlių, taisykliškai parašytų įvairių knygų. Jei tiktai atsirastu noras, tai netrukus galima išmokti savo gimtosios kalbos. Dar vienas dalykas yra reikalingas, kad išmokti taisykliškai lietuviškai kalbėti: reikia k u o d a u g i a u s i a i k a l b ė t i lietuviškai. Kiekvienas pašnekėsys su savo draugais, ar draugėms tebuna mums lietuvių kalbos lekcija. Stengkimės kalbėti visados ir visur g r y n a i lietuviškai. Nesigėdinkime, jei geriaus mokantis pataisys mumis, nors tai butu ir prie kitų. Mylėti savo kalbą pridera lietuviams ir lietuvaitėms!

Iš pasakyto galima padaryti sekančias išvadas:

1) Kiekvienas lietuvis ar lietuvaitė turi pasistengti gerai, taisykliškai (be jokių barbarizmų) išmokti lietuviškai kalbėti. Gėda tam, kas nežino savo tėvų kalbos!

2) Kiekvienas lietuvis ar lietuvaitė savo suėjimuose, savo santikiuose turi lietuviškai kalbėtis, kad įgyti miklumą savo prigimtoj' kalboj'.

3). Lietuviškai kalbėkime visur ir visados. Viešai parodykime, kad lietuvių esama!

4) Eidami į krautuves, kningynus ir kitas įstaigas Lietuvoje vartokime lietuvių kalbą, nes tuom prispirsime kitataučius, ypač lenkus, gerbti musų prabočių palikimą.

5) Skaitykime gerus lietuviškus raštus, o taipogi ir laikraščius. Platinkime juos tamsiųjų sodiečių tarpe.

6) Mokykimės gražiųjų Lietuvos dainelių. Kiekvienas moksleivis, ar moksleivė (ar turi ausį, ar ne) teiš-

moksta tų musų tautos dainelių, kurios jam primins Lietuvą su visais vargais ir rupesčiais ir paskatins prie darbo savo tautiečių labui.

K. B.

ŽMONIŲ MEDICINA.

Dar žiloje senovėje gydymas augalais jau buvo žinomas žmonėms. Žmogus instinktiviai perėmė tai nuo gyvulių, kurie, kaip žinome, dažnai išsigydžia žolėmis net nuo labai pavojingų ligų. Vėlesnių laikų žmonės stengės išaiškinti paslaptingą, gydančią augalų jiegą ir su laiku atsiekė savo tikslo.

Štai, indijonis, graikai, romėnai, aigyptiečiai jau žinojo apie daugumą gydančių augalų ir vartojo juos ligose. Gydytojai irgi vartodavo gydymui tulus augalus ypač tuos, kurie nemaloniai kvepėjo ar buvo kartųs, kadangi maloniai kvepiantieji, sulig jų nuomonės, neturėjo tos gydančios galės.

Žinomas faktas, kad net didžiausis filosofas Aristotelis išgydydavo žolėmis džiovą (sausligį), drugį ir kitas ligas. XVI, XVII šimtmetyj gydytojai irgi tankiaus jau pradeda vartoti augalus net nuo tokių ligų, kaip maras, rožė.

Ypač toks gydymo budas buvo žinomas Rytuose ir nuosekliai ten platinas nuo laikų arabų medicinos, kadangi prie dvarų chalifų ir sultonų buvo daugybė gydytojų, gydančiųjų jau šiuo budu.

Taip Indijos fakirai pikčiausias, baisiausias gyvates visokiomis žolėmis perkeičia į paklusniausius jiems gyvulėlius. Žolėmis išsigydžia ir nuo jų įgėlimo. Kynų mokslinčiai po keletą metų jieško kalnuose visokių šaknų, k. a. „Žen-Šen“, augalų, žiedų, kuriuos vartoja gydymui visokių ligų, priimdami viduriuos ir tankiai prailgindami žmogaus gyvenimą.

Moksliškais tyrinėjimais surasta, kad visokių augalų, vartojamų gydymui, yra apie 800. Dabartiniuose laikuose bunda noras susipažinti su žmonių medicina. Garsiausi Europos profesoriai atranda, kad gamtiškas gydymas tikrai ir geras, ir naudingas ir kad chemiškas metodas netinka musų kunui ir net dažnai esti pavojingas, nors jis ir išgydo tulą ligą, bet kenkia musų organizmui ir iššaukia kitas ligas. Senovėje, nors ir nebuvo tokių gydytojų, visokių klinikų, maudyklių, o vienok žmonės nebuvo silpnesni. Pereitame šimtmetyje viens garsus profesorius rašo:

„Geistina butu, jei aptiekos išmestu visus savo miltelius ir kitus vaistus, neatnešančius žmonijai jokios naudos, bet tankiai nuodijančius jos sveikatą, ir apmainytu juos ant žolių“.

Štai jau rusai išleido tam tikrą laikraštį „Гербарій“, (iš kurio aš ir pasėmiau viršminėtas žinias), idant suteikti visuomenei šiame atvejuje reikalingą pašalpą.

Dabartiniuose laikuose prastas žmogus myli tą gydymą ir dažniausiai jį vartoja ypač tamsesniuose kampeliuose, tuolabiau kad dažnai viens gydytojas priseina ant keleto tukstančių gyventojų.

Musų brangi Lietuva, garsinga visokiomis senovės liekanomis, ir šiame dalyke užima pirmąją vietą. Dažniausiai žmonės net ir gydytojais nepasitiki ir noriau kreipiasi prie visokių bobučių, kurios neapseina ir be burtų. Pas kiekvieną bobutę rasi keletą maišelių visokių žolių ir nuo kiekvienos ligos gausi patarimą. Mano senelė, nuo kurios užrašiau apie 50 visokių gydymo budu, išsitarė: 12 žolynų visa aptieka.

Plati dirva, tik reikia ją nuosekliai išnaudoti. Stebėtina, kad musų medikai ligšiol nesutvėrė draugijėlės rankioti žmonių medicinai. Pernai Lietuvių Mokslo Draugija, per visuotinąjį susirinkimą, pakėlė klausimą apie tyrinėjimą žmonių medicinos ir floros, ir net tam tikra komisija buvo išrinkta[1]), bet deja, komisija ir pasiliko komisija, tikrai to žodžio prasmėje, jokio balso ir darbo neparodžius, o moksleiviai galėtu tame darbe daug padėti. Sulig tos programos ir mes iš dalies galim vadovautis, išskyrus § III — Terminiją.

---

[1]) Mediciniškai farmaceutiška su programa:

I. Rinkimas medegos Lietuvos augalų žodynui.
   1) Augmenų vardai ir pavadinimai.
   2) Papročiai ir prietarai surišti su jųjų vardais.

II. Ištirimas Lietuvos augmenijos vaistingumo:
   1) apskritai.
   2) liaudies vartojamos.

III. Terminija:
   1) sutvarkymas senosios.
   2) sudarymas naujos.
      a) gamtos mokslų (botanika, chemija) ir tt.
      b) speciališkos (mediciniška ir farmaceutiška).

IV. Liaudies medicina:
   1) Ligų pavadinimai.
   2) Kuomi ir kaip gydosi liaudis.
      a) produktais gaunamais iš Lietuvos ir
      b) gabenamais iš kitur, pirktiniais.

V. Liaudies medicinos historija.

Tad, draugai, artinas vasara, užsikraukime ant pečių dar vieną darbelį, į kurį ligšiol mažai domos buvo atkreipiama. Užrašinėkime ligas, jų pavadinimus, gydymo budus, vaistus ir jų pavadinimus, o beabejo atnešim nemaž naudos mokslui. Užrašinėkime viską smulkiai, kaip ir kokiuo budu gydo. Pas mus tankiai galima užtikti visokius prietaringus gydymus, bet ir jų nereikia apleidinėti—vis tai brangios senovės liekanos. Geistina butu, idant užrašinėjant vaistus ir jų gydymo budus, rankiotumėm kartu ir augalus, taisydami kolekcijas, herbarijus. Pažymint augalo vardą ir vaistą, nuo kokių nors ligų jis vartojamas, turėsime keleriopą naudą: patarnausime ir medicinai, ir floros tyrinėjimui, ir išdalies filologams! Del vietos stokos negaliu paduoti, kaip rinkti augalus. Štai neseniai Lietuvių Mokslo Draugija išleido kningutę: „Kaip rinkti bei žymėti augalus ir kaip daryti žolynus“ *D-ro K. Griniaus*, kuria ir patariu draugams pasinaudoti. Neprošalį butu taipogi perskaičius:

„Руководство къ наблюденію природы и собраніе естественно - историческихъ коллекцій“ А. И. Кирпотенко.

„Собираніе растеній и составленіе гербарія“. Н. Раевскій[1]).

Tad, draugužiai, pasistengkime nors dalelę atlikti to svarbaus darbo.

Moksleivis Kalnėnas.

KAIP RAŠINĖTI Į LAIKRAŠČIUS.

Daugelis moksleivių trokšta rašinėti į laikraščius, ar tai jau korespondencijas, ar šiaip jau straipsnelius, kuriuose pasidalina su kitais savo širdies jausmais. Ištikrų-

[1]) Surinktą kolekciją siųskite į Lietuvių Mokslo Draugiją, kartu ir gydymo budus. Gydymo budus „Ateities“ redakcija, manau, neatsisakys spausdinti „Musų tautinės tverybos žieduos“.

jų tai pagirtini norai. Tai pirmi žingsniai prie idėjos darbo, pirmas įkvėpimo pustelėjimas sielon prakilnių minčių, noro darbuotis tėvynei, tikėjimui, visuomenei ar mokslui. Tas rašinėjimas laikraščiuosna labai naudingas dalykas. Tat, jei tik sugebi, drauge, rašyk! Pirmiausia nors žineles, korespondencijas, pakol įprasi, išdrįsi, paskui jau ir kitus mėgiamus dalykus. Nenusimink, jei pirmą, antrą kartą nepasiseks, ir Redakcija neįdės: rašyk ketvirtą, penktą ir taip toliau. Rašinėk į „Ateitį“. Jei netiks—tai Redakcija pamokys kaip reik rašinėti. Rašyk viską ant vienos pusės lapo, palikdamas gana plačius kraštus (beveik puslapio trečdalį). Rašyti reik aiškiai. Jeigu rašai apie daugelį dalyku—tai kiekvieną dalyką skyrium ant atskiro lapo. Visados reik padėti savo adresą ir slapyvardę. Slapyvardė (jei nori) reik padėt po pat rašinėliu, o adresą parašyt atskirai ant lapelio. Siunčiant Redakcijon reik užlipdyti 7-kapeikę markę. Raštų su dvikapeikėmis markėmis Redakcija negauna. Už 7 kapeikų markę galima siųsti lig 12 lotų, bet konverto nereik užlipdyt ir reik parašyt. kad tai rankraštis—рукопись.

P. R.

Iš moksleivių gyvenimo.

Šiauliai. Pas mus mokiniai irgi nesnaudžia. Kaip visur, taip ir čia vieni iš jų skaitosi „ateitininkais“, kiti „aušriniečiais. Aušriniečiai ateitininkus su pasididžiavimu vadina klerikalais arba atžagareiviais: mat, mes „ateitininkai“, anot jų, perdaug esą po „įtekme“ kunigų, save gi laiko tikra „pirmeivių“ partija.

Sulig skaičiaus mokinių lietuvių Šiaulių vyrų gimnazijoje esama apie 27%. Štai statistikos skaitlinės:

PAGAL TAUTYSTĘ.							
Klasė	lietuvių.	lenkų	rusų	vokiečių	žydų	mahometonų	išviso mokinių
Įženg.	8	12	9	1	5	1	36
I_1	16	7	7	1	5	—	36
I_2	6	11	7	2	3	—	29
II_1	4	16	11	2	3	—	36
II_2	9	9	7	1	4	—	30
III_1	7	14	6	2	6	—	35
III_2	10	13	4	1	3	—	31
IV_1	6	14	6	1	2	—	29
IV_2	15	4	5	—	4	—	28
V	12	17	13	3	6	—	51
VI	10	10	4	2	7	—	33
VII	5	16	8	—	9	—	38
VIII	9	4	6	1	—	—	25
	117	157	93	21	57	1	437

Kaip iš čia matos, sulig skaitliaus mokiniai lietuviai Šiaulių gimnazijoje užima antrą vietą, pirmąją tebeturi užėmę lenkai. Bet jei mes kiek arčiau į tuos lenkus prisižiurėsime, tai pamatysime, kad jie toli-gražu ne visi yra lenkais, kadangi jų tarpe yra didelis nuošimtis nutautusių ir sulenkėjusių lietuvių. Taip, pav., yra čia „lenkų“ su lietuviškomis pavardėmis ant *as*, *is*, *a*, yra ir tokių, kurie jau spėjo lietuviškas galunes nukąsti ir pakeisti slaviškomis, arba, nukandę lietuvišką pavardės galunę, rašo du *t* arba du *l*. Tokių „lenkų“ daugiausia yra žemesnėse klasėse, nes jie daėję iki ketvirtai, penktai klasei susipranta esą ne lenkais ir mokinasi tikybos lietuvių kalba. Kaikurie, pakol dar tebebuvo gimnazijoje lietuvių kalbos lekcijos, lankydavo ir lietuviškasias lekcijas.

Žinoma, susipranta nevisi, todėl ir augštesnėse klasėse galima rasti po kokį vieną antrą „ekzemplioriu“ tokių „lenkų“.

Lietuviškai moka musų gimnazijoje visi visų tautų mokiniai, išskyrus tiktai mažą jų dalį.

Iš lietuvių mokinių — vieni lietuviškai gerai šneka, kiti prasčiau, o kiti visai prastai. Ir neįstabu, nes netekus Šiaulių gimnazijoje lietuvių kalbos lekcijų, padėjimas lietuvių mokinių, kas del savo kalbos, pasirodė labai s u n k u s ir l i u d n a s. Negana to, kad lenkystės agentai mus dabar visaip pašiepia džiaugdamies, jog panaikinta lietuvių kalba, — dar-gi mokiniai lieka neaprupinti savo kalba ir gal ilgam laikui. Mat, musų „geradėjas“ p. Puida[1]) paduodamas direktoriui savo raportą aiškinasi, kad jis matydamas pas mokinius lietuvius „полное нежеланіе обучаться родному языку“ ir skaitąs savo pareiga atsisakyti nuo lietuvių kalbos mokytojavimo. Argi tai tiesa kad lietuviai neturi jokio patraukimo mokintis lietuvių kalbos? — Ne, netiesa, v i s a i netiesa! Mokiniai nori lietuviškai mokintis, tik p. Puida juos stumia nuo savęs savo n e t a k t i š k a i s p a s i e l g i m a i s ir b l o g u m o k y t o j a v i m u.

Taip, paimkime, kaip atėjo Ryg. Jono „sintaksė“ tai jis iškarto uždavė 24 §§! Žinomas dalykas, kad mokinys, turėdamas panašią lekciją iš lietuvių kalbos ir dar kitas keturias lekcijas, iš kurių irgi nemažai užduoda, galų-gale nebesimokina lietuvių kalbos, o kad išvengti prikaišiojimus nuo Puidos už nesimokinimą, nevaikščioja ir į lekcijas. Puida dar skundžiasi, kad jam mokiniai neįneša mokesčio už lietuvių kalbą ir nelanko lekcijų. Man rodosi, kad mokinys išgirdęs tulus jo „aiškinimus“, kurie neturi nieko bendra su lietuvių kalba, nebenori nei lankyti lietuviškųjų lekcijų. O jei mokiniai nelanko lekcijų (Puida irgi labai dažnai neateina), tai už ką-gi jam ir pinigus mokėti? nejaugi už tai, kad jis per lekcijas kalba apie dalykus daugumui visai negeistinus ir nereikalingus.

Paminėsiu čia kiek ir apie santykius aušriniečių su „ateitininkas“. Yra čia mokinių, žinoma „pirmeivių“, kurie be pirmojo „Ateities“ numerio kitų nėra net ir uostę. Vieno mokinio paklausiau, kodėl jis neskaito „Ateities“. — „Netikiu — sako — į Dievą!“ trumpas jak ir aiškus atsakymas. Kitam vėl pasiuliau „Ateitį“, tai tas visus platintojus laikraščių iš-

[1]) Nemalonu mums tai dėti „Ateitin“, bet kadangi p. Puida yra žinomas musų visuomenės veikėjas, tat tegu visuomenė ir sprendžia kas čia kaltas: mokiniai ar jų mokytojas. *Red.*

vadino „lavočnikais“. Yra pas mus ir tokių „aušriniečių“, kurie netik neskaito „Ateities“, bet dar-gi stengiasi skaitančius nuo jos atitraukti.

Iš Šiaulių gimnazijos šįmet ėmė bėgti lietuviai mokiniai-antrameČiai. Priežastis ta, kad labai šįmet mokinius spaudžia, ypač antramečius. Bet išstoti tepriseina tik lietuviams ir išdalies lenkams, gal delto, kad jų daugiausia. Liudna... Sunkus lietuvių mokinių Šiauliuose padėjimas.

Alksnyno Zuikis.

Šiauliai. Niekur nėra taip daug lietuvių eksternų, kaip Šiauliuose. Šiauliai garsųs jais. Suvažiuoja jie iš visų apylinkių-pakraščių. Šiauliuos galima labai dažnai pastebėti eksternų nuo Reseinių, Tauragės, Kelmės (apskritai nuo Paprusės), Palangos, Telšių, Joniškio ir iš kitų daugelio vietų.

Kodėl taip? Delto, kad nėra artimesnių ir parankesnių savo padėjimu gimnazijų. Turi važiuoti už kelių dešimčių milių, kol rasi tokį miestą, kur esama gimnazijos. Nėsant miestelyje gimnazijos, nėra ir mokytojų, kurie galėtu eksternus mokinti. Samdyti „gerą“ mokytoją į namus dėl vieno, kito vaiko, tai ne lietuviui ukininkui—perbrangu.

Liekta Žemaitijoj parankiausia ir arčiausia vieta—Šiauliai. Čionai kaikurie turi savo gimines, pažįstamus, pas kuriuos ir paima butą; antra vėl gerai, kad ne taip didelis miestas, pigiau galima pragyventi (15-18 rub. į mėnesį, kai-kur —12-13).

Tėvai dažniausia atveža savo sunų gerokai prakutusį, kai žemaičiai sako, kokį 15—16 metų, visai mažai prasilavinusį. Gerai, kad yra dar baigęs liaudies, „cerkauną“ ar „prichodską“ mokyklą. Kitas nei to: led-ne-led šiaip-taip rašo ir skaito.

Kiek pastebėjau tėvukai leidžiamojo mokslan sunaus sako, kad jų sunelis turįs pašaukimą mokintis, nelinkęs arti ir pjauti, bet norįs „lengvą duoną“ valgyti. Dauguma tevų mano sulauksią „savo“ kunigėlio, kuris juos šelps, mylės... ir pats gerą duoną turės.

Bet, deja, dažnai apsigauna!

Tokius eksternus Šiauliuose apskritai vadina „švedais“.

Eksternaujančių mokinių yra visokios rušies. Be minėtųjų augščiau eksternais skaitosi mokiniai pabaigę miestines mokyklas keturklases, besirengiantieji pastoti gimnazijon, jei metai nekliudo, taip-pat ir tie, kurie, negalėdami įstoti gimna-

zijon, rengiasi laikyti kvotimus iš aštuonių ar kai-kurių gimnazijos klasių.

Paskutiniųjų pragyvenimas dažniausiai sunkesnis, kaip gimnazistų, mokslas brangiau apsiena: mokytojui (paprastai studentui) prisiena mokėti 15—16 rublių už mėnesį ir tai tuli mokytojai už tokį mokesnį ne kasdieną atsilanko lekcijosna.

Įdomiausias gyvenimas ir likimas, tai pirmosios rušies eksternų, kurie mažiau prasilavinę, tamsesni. Užtat-gi ir žvelgsime truputį į juos, svarbiausia į jų gyvenimo blogasias puses—tik, saugok, Viešpatie, draugai, nemanykite, kad viską, ką sakau, primetu kiekvienam eksternui!

Tokį eksterną pirmą kart atvežtą miestan tėvai dažniausiai paliekta pas kokią seną „bobelę“ ar „davatkėlę!“ pasamdo jam gimnazistą IV-V klasės arba „švedų mokytoją“, kuris visa savo amžį vien tik tuo ir teužsiima (tai baigęs gimnaziją ar prašalintas iš kokios nors augštesnios klasės,—turįs begales lekcijų 10—12) užmoka mėnesiui 4—5—6 rublius ir mokslas pradėtas.

Jei vaikinas aiškiai mato ir supranta del ko jis atvažiavęs miestan ir atjaučia, kad tėvai nelengvą naštą yra pasiėmę ant savęs—tai dar gerai.

Bet dažnai pasitaiko papulti eksternui kokin nors butan, kur nėsama geros priežiuros, ar susidraugauti su blogais draugais. Toksai vaikinas, pametęs savo viršutiniąją sodietiškąją išvaizdą, lyg žąsinas, išbarstęs plunksnas, greitai palinksta blogojon pusėn.

Pirmiausia jisai išmoksta rukyti. Nemanykit, draugai, kad tai jis be tikslo tą daro! Tas dėl jo labai svarbu: jis gali „pafrantuoti“, o vis svarbiau pasirodyti „vyru“. Kiek pastebėjau, mažesnieji, kaip „švedukai“, taip ir gimnazistai turi didelį patraukimą rukyti.

Nemažai taip-pat yra prasiplėtęs girtuokliavimas ir kortų lošimas iš pinigų. Ir ištikrųjų kaip-gi jiems negerti, kuomet jų kai-kurie mokytojai geria su jais „magaryčias“.

Pamenu kartą, užklausiau vieno eksterno, pastebėjęs pas jį porą degtinės butelių, kur jisai jasias dėsiąs.—„Tai—sako—pavaišinsiu savo mokytoją; jisai geriau tuomet mokys“.

Panašių kalbų girdėjau ne nuo vieno eksterno.

Ypač nelaimingas tas eksternas, kurisai tankiai pralošia kortomis. Priseina tokiam kuomet ir „taksą“ padaryti, kad pardavus knygas, laikrodžuką, lazdelę, grįžti be nieko namo.

Labai puikiai parodytos eksternų blogosios pusės ir ydos Dėdės Atanazo apysakoje „Kandidatas į kunigus“. Ji verta

praplatinimo tarpe eksternų! Pilnai galima tikėtis, kad toji kningelė šiokią-tokią naudą atneštu.

Kaip matome, daug yra negeistinų pusių pas eksternus. Bet kaip jas panaikinti.—Kai-kurie, kaip antai „Lietuvos Žinios“, pataria įsteigti bendrabučius. Tiesa, puikus butu dalykas. Apie tą projektą vertėtu eksternams—ar gal teisingiau jų tėvams, kuriems turi rupėti jų vaikų padorus ir doras išauklėjimas—rimtai pamąstyti.

Geras butas ir gera priežiura didelę svarbą turi mokiniams. Mokinys-eksternas, gyvenantis pas inteligentiškus bei šviesuolius žmones, kur-kas platesnes pažiuras turi, labiau yra prasilavinęs, labiau apsiskaitęs. Paskutinįjį nesulyginsi su eksternu, gyvenančiu kokiame nors užkampyj, kuris vargu bau skaito net „Pinkertonus“ bei „Putilinus“... nes nepripažįsta skaitymo naudingų kningų. Nėsant bendrabučių, ar tai kokių kitų tinkamesnių priemonių šiam dalykui, reikėtu tėvams atidžiaus žiurėti į savo sunaus auklėjimą bei likimą. Kiek tai yra tokių tėvų, kurie suvis nežino, kaip jų sunus gyvena, mokinas. Vis dėl to, kad labai retai teatsilanko, o kiti nei karto. Dažnai tėvai, matyti, labai pasitiki savo sunumis. Labai gražu. Tik, deja, nevisuomet to tėviško užsitikėjimo sunus yra ir verti.

Bet tiek to...

Kam čia dar aimanuoti ir laukti iš kitų pagalbos. Musų dalykai, musų vargai: mes ir turime rupintis. Juk esama nemaž eksternų ir keleta eksternių, turinčių prakilnius norus, suprantančių apšvietimo naudą. Tiktai reikia darbuotis o ne vien puikiai padebesimis svajoti.—Mes patįs, draugai, geriausiai galime nuveikti savo darbu ir įtekme į draugus ir daug gero padaryti. Pasišventimas ir noras daug ką gali padaryti.

Ar šiaip, ar taip, vis-gi, ačiu Dievui, ne taip jau visi eksternai snaudžia. Jau treti metai matoma žymi pirmyneiga. Darbščioji eksternų dalelė stengiasi dalyvauti ir visuomenės gyvenime; kai-kurie iš jų darbuojasi, net scenos srityje dalyvauja: „Varpo“ ir „Juozapiečių draugijos“ lošiamuosiuose vakaruose eksternai g e r i a u s i e j i Šiaulių artistai. Pamenu, vienas „Varpo“ valdybos sąnarys p. K. išsitarė, buk eksternai savo dalyvavimu atgaivino „Varpą“ („Varpas“ atgal trejeto metų silpnai gyvavo). Daug jų yra prisirašiusių ir į draugiją „Blaivybė“.

Dar turiu šį-tą pažymėti apie darbščiuosius eksternus ir eksternes.

Jie dalijasi į dvi dali: į „ateitininkus“ ir „aušriniečius“. Ateitininkai išsirašo „Ateitį“, „Draugiją“, „Viltį“, „Jaunimą“ (Vyduno), „Lietuvos Žinias“; skaityt skaito ir kitus laikraščius; mokinas referatiniu budu lietuvių literaturos, Lietuvos istorijos, paskaito tarp savęs parašytas savas eiles, vaizdelius ar apysakaites, verstas sakmes ir t.t.

Iš aušriniečių pusės daugelis nerimauja, matydami augant ateitininkų spėkas. Kaikurie patyliai agituoja, kartais ir pašiepia ateitininkus. Neatsižiurint į tai, vis-gi ateitininkai ir aušriniečiai „sugyvena“ tarp savęs.

J. J. Mauškalnis.

Šiauliai. 10. III—1912. m.

Kaunas. Musų „aušriniečiai“ pastaruoju laiku nukentėjo kuodidžiausią krizį. Jų išsvajota, nors debesuotame danguje, žvaigždutė dingo, pranyko kaip nebuvus. Sunkiai susopėjo jiems širdį. Bet ką prieš likimą nieko nepadarysi. Dingus žvaigždutei jie sušaukė visus Maskvos ir Peterburgo astronomijos daktarus, pastatė kuodidžiausias ir puikiausias observatorijas, dieną ir naktį žiurėjo per teleskopus, jieškojo žvaigždutės, bet jau nerado. Galop pasigailėjus jų toji žvaigždutė apreiškė jiems, kad ne jiems ji visą laiką žibėjus, ne jiems nešus viltį, užtat lai jos nei nejieško.—

Baisus įtužimas kilo „aušriniečių“ tarpe. Neapykantos ir kerštо griausmai-žodžiai griovė per dienas ir naktis ant Nemuno kranto.

Lietuvos Romoje visiškai aptemo aušriniečių dangus. Daugumas jų, pamatę savo beviltį gyvenimą, pradėjo jieškoti geresnių-tikresnių gyvenimo kelių. Pas daugumą musų aušriniečių tikrai nebuvo tikro supratimo kas tai „aušrinietis“—tik Vabalėlio apie „Ateitį“ straipsniai juos išgelbėjo nuo žlugimo aušriniečių svajonių bangose.

Apsidairė jų vadovas—ir keiksmas, prakeikimo žodžiai pasipylė ant priešų „ateitininkų“ — pas jį beliko vos keli. Ir štai jis skundžiasi „Aušrinei“. Jis skundžiasi ant jų su ironija pašiepdamas „broliais Kristuje“, kokiais tai „ypatingais“. Bet nenaujiena mums kauniečiams girdėti ypatingumą nuo p. Taigi-tigi. Nes viską, ko jis neįstengia suprasti arba nenori, pavadina „ypatingais“. Prikiša jiems seniai jau girdimą ir jau nusibodusį jiems patiems epitetą—„dėdžių“ pinigus, užmiršdamas visai, kad jei ne visi, tai bent pusė visų „aušriniečių“ maitinasi kunigų-dėdžių pinigais. Nemaloni jam dabar nei

žvaigždelė, prieš kurią jis taip tankiai klupodamas meldė išganymo—nes sužinojo, kad ji kitiems šviečia, ir kad tie kiti nebenori draug su Taigi-tigi geniotis Vabalėlio minčių chaosą... Užtai jis juos ir pavadino „Azefais“. Bet man rodos kad pagal daugelį faktų sprendžiant tas vardas jam pačiam tikriau pritinka. Nebeturi daugiau ką veikti čionai Lietuvos Romoje musų Taigi-tigi, tai nors bešnipinėja, pas ką ir kaip tvirti įsitikrinimai, ar ne prasitars kas kokį nors ir tyčiomis žodį, pas ką guli „Aušrinė“ neišpjaustyta. Žodžiu iš išsvajoto didžios svarbos darbo, nebetekus daugumos, jis lieka vien „smulkium“ kulturos darbu“[1]). Na ir tai jiems „ant sveikatos“. Nors tuom jie nabagai nuramina širdelę.

Kibur-Vibur.

Liepojus. Jau iš pernykščios, nors ir trumpos korespondencijos, paduotos iš Liepojaus („At“. № 9. pusl. 380) skaitytojams žinoma, kad čionai yra nemažas burys besimokančios lietuvių jaunuomenės, bet turime pasakyti, kad daugumas iš jų tarpo sulenkėję ir visiškai nežino netik praeities ir šiolaikinio savo tėvynės stovio, bet ir savo bočių-prabočių kalbos. Taipgi jau buvo pranešta, kad dalis vietinės jaunuomenės panorėjo pažinti arčiau savo prigimtą kalbą. Tame dalyke nemaž padėjo kun. Grabys, kuris sutiko pašvęsti dvi valandi kas nedėldienį mokymui lietuviškos kalbos, už ką skaitome savo priederme tarti jam širdingą ačiu. Iš pradžios buvo dvi grupi (kurios dabar susiliejo į vieną): I kalbančių lietuviškai ir II nekalbančių; pirmųjų buvo apie 10 ir antrųjų apie tiek. Vieni ir kiti lankė lekcijas, kaip reikiant, bet ilgainiui pasirodė, kad mažne pusė nebturėjo jau tokio karšto noro eiti prie augščiaus pastatytojo sau tikslo. Abi grupi pradėjo pobiškį mažintis, taip, kad galų-gale pirmoje bepaliko vos apie 6, o antroje tik 2... Liudnas apsireiškimas!... Kiekvienas iš pametusiųjų pradėtąjį darbą turėjo tam, žinoma, labai „svarbias“ priežastis. Vieni iš tokių praleido kelias lekcijas, po ko (kaip jie patįs sakos) nesmagu buvo jas belankyti. Prie to, pagal jų nuomonės, mažai ir naudos iš tų lekcijų tebudavo. Jie galvojo, tur-but, kad po 3, 4 lekcijų, be mažiausio išaikvojimo savo energijos išsimokins gražiausiai kalbėti lietuviškai. Bet, deja, užmiršo kad „prakaito nebraukęs, duonos nevalgysi“.

Kiti taip-gi perstojo mokintis, bet šie nepaliko be „darbo“. Nuo to laiko pradėjo nuoširdžiai vaikščioti į šokių lek-

[1]) Išvedamu, matomai, nuo žodžių k u l t i arba k u l t i s.

cijas, turėdami viltį tur-but rasti sau ten kuodidžiausią intelektualę naudą.

Dar geriau pasielgė draugas J. B., sulenkėjęs lietuvis, perėjęs prie musų iš nedraugiško lenkų guolio ir, deja, visiškai ištautėjęs. Matytis nelabai jam patiko lietuviška duona, taip kad neužilgo pradėjo prirodinėti, savo kilmę paeinant iš kokio tai francuzų maršalo, bet kada tas bandymas liko išjuoktas,—pasistengė sugrįžti prie savo pirmųjų draugų-lenkų.

Prie lietuvių jaunuomenės „veikėjų“ reikia priskaityti ir tokius, kurie lig vėlos nakties sėdi už žaliojo staliuko, praloš-dami paskutinį skatiką, arba jų pačių uždirbtą privatiškomis lekcijomis, arba kruvinu prakaitu jų tėvų. Žinoma, kortomis lošdamas, kame ten beatmins žmogus apie savo prigimtą kalbą, literaturą,—čia pirmučiausiai reik sergėtis, kad nepalikti vieną gražią dieną be sermėgos, kelnių ar batų...

Į daugumą iš viršpaminėtųjų žymiai turėjo įtekmę taipgi gražioji lytis. Liepojuje jos nejaučiama stokos.

Visas augščiaus paminėtas priežastis prisieitu atkartoti išaiškinimui atsimetimo kaikurių (bet ne visų) nuo skaitymo „Ateities“.

Daug yra tokių, kurie, nors ir pažįsta prigimtą kalbą, vienok visiškai ne skaito lietuviškų laikraščių. Vieton „Viltіes“ jie vartoja „Biržovkas“, randant ten visa, kas juos bent kiek interesuoja. Apie „Draugiją“ jie dar niekada negirdėjo, neveizint į tai, kad kaikurie iš jų priguli prie lietuvių mokinių kuopelės, kur pareina šis laikraštis. Ilgainiui gal-but užmirš ir apie „Ateitį“, nors pernai ją išsirašinėdavo.

Suprantama, jei tokiems prisieina ką nors perskaityti, arba apie ką nors parašyti,—tai neduok Dieve!—sutiks tik po ilgo mąstymo ir išsilygę sau kuogeriausias išlygas.

Žinoma nenorime sakyti, kad visi nieko neveikia,—ne, yra tarp musų jaunomenės asmenų visai kitoniškų, bet tokių, deja, nelabai daug, ir apie juos neketiname čia kalbėti.

Rašant apie jaunimą, negalima, žinoma, aplenkti tyla ir gražiosios lyties.

Flirte musų lietuvaitės (žinoma ne visos) nelabai skyrias nuo žydžių, vokyčių ir gudžių, kurioms tame dalyke priguli pirmybės palmė. Kas del veikimo, tai galima patėmyti dvi srovi: vienos beveik nieko neveikia, kitos-gi grebiasi iš karto už įvairiausių klausimų, arba vienkart dalyvauja keliose kuopelėse—lietuviškoje ir lenkiškoje (!) —vienu žodziu nori nutverti užkarto du kiškiu.

Bet gana šiuo kartu apie liepojiečius! Turime vilti, kad bent kaikurie pamatys savo klaidas ir aiškiai supras, kad tęsiant taip darbą nekiek teatneš naudos kaip sau, talp ir savo tėvynei...

Kipšas ir Kistys.

Mažeikiai (Šiaulių ap.). Čion nuo keleto metų tapo atidengtos šios mokyklos: vienklasė cerkvinė, 2-klasė gelžkelio, „Saulės“ draugijos, ir šįmet—1-klase liaudės ir 6 klasių prekybos mokykla.

Baigusius 2-klasę gelžkelio mokyklą priima į Vilniaus ir Gomelio technikos mokyklas. Technikos mokykloj reikia mokintis 3 metus ir paskiaus 2 metus praktikuoti prie geležinkelio.

Laike praktikos yra mokama alga. Pabaigus praktiką, gauna technikų teises ir vietą gelžinkelio traukinio mašinistų, geležinkelio meistrų ir kitas.

Prekybos mokykloje šiemet yra 3 klasės. Kitą rudenį bus atidengta 4 klasė. Į 3 klasę priima baigusius 2-klasės valdiškas mokyklas, tik reik išlaikyti kvotimai iš naujų kalbų 1 ir 2 klasės. Už mokslą mokama 30 rublių į metus. Mokykla turi teises, įstot labai lengva. Visose Mažeikių mokyklose yra daug lietuvių, bet mažne visi jie, išskyrus „Saulės“ mokinius, sulenkėję ir tikybą mokinas lenkiškai, nors kalba primaišydami lietuviškus bei rusiškus žodžius. Laikraščių lietuviškų visai neskaito. Tiesa, nei vienoj iš tų mokyklų, išskyrus „Saulės“ mokyklą, nėra lekcijų lietuviškos kalbos, ir nėra kam pasirupint jomis. Tėvams gi visai tas nerupi, nes jie, nors ir nemoka lenkiškai, tečiaus savo vaikus mokina lenkiškai.

Mokiniai-Mažeikiečiai! Ar ne laiks ir jums susiprasti ir neniekint savo prigimtos lietuviškos kalbos, bet pradėti ją vartoti vietoj svetimos lenkiškosios.

Antanukas iš Mažeikių.

Marijampolės mergaičių progimnazijon įstojamieji kvotimai šįmet bus 10 ir 11 birželio n. k. (28 ir 29 gegužės seno kal.). Smulkią kvotimų programą galima rasti kningelėje „Marijampolės lietuvaičių progimnazijos atsišaukimas į visuomenę“, kuri reikalaujantiems siunčiama dovanai. Prašymus, dokumentus ir užklausimus reikia adresuoti: Marijampolė, Suv. gub. „Žiburio“ centro Valdybai.

—o—

LAIŠKAS Į „ATEITIES“ REDAKCIJĄ.

S. S. Cyr. Meth. College and Seminary,
Orchard Lake, Mich. U. S. of N. A.
2—IV—1912.

Gerbiamoji Redakcija!

Lietuvoje gal dar visai mažai kam tėra žinoma literatiška katalikų studentų, vardu „Lietuvių Viltis“, draugija, Orchard Lake, Mich. Šitai mes josios sąnariai savo visuotiname posėdyje, laikytame kovo 31 d. š. m., išreiškimui gilios meilės ir nepaprasto prisirišimo prie „Ateities“, nutarėme vienbalsiai paaukoti josios reikalams iš savo draugijos iždo 20 rub. Be to dar beveik kiekvienas sąnarys atskirai sau užsiprenumeravo „Ateitį“ dviem metams nuo pirmutinio num., kad tokiu budu turėti pilną kompletą.

Paaukuotuosius pinigus kartu su gautais už prenumeratą 52 rubliais (t. y. viso 72 rub.) šiuomi Tamstoms ir prisiunčiame[1]).

Nors patįs esame neturtingi, kaipo moksleiviai; nors mums patiems, trokštantiems pasiekti augštesnį mokslo ir edukacijos laipsnį, priseina kartais net sunkiai susiremti su įvairiomis iš medegiškosios pusės pasitaikančiomis kliutimis, tečiaus prakilnųs „Ateities“ siekiai, karšta Tėvynės meilė, apskritas užjautimas šventam draugų ateitininkų darbui, privertė mus vieno kito skatiko išsižadėti. Taigi bukite malonųs priimti tą mažutę, bet iš širdies skiriamą Tamstoms auką. Matome ateitininkus taip nuoširdžiai dirbant, taip drąsiai žengiant savo augštos pasiuntinybės keliu pirmyn; matome gerai, kad, dar neseniai pradėtas, sunkus ir alsinantis darbas jiems sekasi. Linksma mums, kad Lietuvos jaunuomenė pradeda busti iš gilaus letargiško miego. Sveikiname tad jus, brangųs draugai ir draugės! Nors mus skiria platus Atlantiko vandenynas, neišmatuojami Vokietijos plotai, tečiaus, matydami jusų užsidegimą, paraginti jusų gražiu pavyzdžiu, ir mes amerikiečiai katalikai studentai nemanome atsilikti užpakalyje, norime kartu su jumis darbuotis savo numylėtos, varge ir tamsoje tebetunojančiosios Tėvynės labui.

Su tikra pagarba
„Lietuvių Vilties“ vardu:
P. Lapelis, pirmininkas.
M. Kazėnas, iždininkas

—o—

[1]) Labai ačiu. Bepigu butu, kad visi musų jaunuomenės vadovai taip į „At.“ žiurėtu ir ją šelptu. *Red.*

JAUNIMO LAIKRAŠČIŲ PERŽVALGA.

„JAUNIMAS“. Vasario mėnuo. *Vydunas.* Žmogaus žinojimo, bei išmanymo sąlygos ir santikiai. (Mes gyvename savo prigimty. Prigimtis uždengia nuo musų pažinimą tiesos. Pasaulis veikia į musų justis (pajautimus), ir tik pagal justis mes galime pažinti pasaulį. Bet yra tokių daiktų, kurie stovi anapus musų jusčių—kaip tai elektronai, atomai x-spinduliai. Justįs musų yra nelygios; pas kiekvieną žmogų randasi žemesnio ar augštesnio tobulumo laipsnio. Tat musų žinojimas dera ir nuo to, kokios musų akįs, ausįs, apskritai justįs. Bet tas žinojimas dar nevisiškai prigul nuo jusčių, justįs tik paduoda jį jausmams žmogaus prigimtyj. Ir tie jausmai tąsyk kaip ir arfos; per juos turi pereiti visi gauti iš jusčių pažinimai. Ir kas prigimčiai tinka—priimama ar tiesiog ar savaip; kas gi ne—atstumiama. Pagaliaus dar žmoguje yra mintįs. Jomis žmogus sutinka viską, kas jį pasiekia. Jos veda žmogaus pastebėjimą savo keliais. Žmogus gi ypatingų minčių auklenamas negali suprasti bei išmanyti to, kas su jomis nesutinka. Kad iš jų pasiliuosuoti, reik labai augšto nusimanymo. Taigi koki prigimtis, toks ir žmogaus žinojimas: Žmogus gali žinoti tiktai tą, ką jo prigimtis leidžia jam žinoti. Prigimtis gi tai pasaulio dalelė: pažindamas prigimtį pažįsta pasaulį. Norint padidinti savo žinojimą, reik savo prigimtį patobulinti. Kad padidinti išmanymą, reik gyvybės atpludimo. Tas atpludimas gaunamas iš pasaulio Priežasties. Kad tą pasiekti, reik Jospi kreiptis, atsigręžti. Tat gausi naujas išmanymo bei grožės ir meiles gales. Žmogus turi pasišvęsti tai Priežasčiai ir visuomet taip elgtis, taip gyventi, kad išmintis, meilė, gražybė juo galėtu apsireikšti). *Vds.* Žvilgis į Airopos valstijų santikius. (Dabar beveik tarp viso pasaulio valstijų nesutikimai. Iš to gali buti blogos pasekmės. Visi tie nesusipratimai kilą iš pavienių žmonių ar tai godumo, pavydo, ar gašlumo. Nukentės gi nemaža žmonių. Todel nebukime niekuomet kurstytojais bei keršytojais nei mažiausiam dalyke). Mažuma iš žinijos gyvenimo. (Seniau moksle, žinijoj buvo tik težinomi idealizmas, realizmas, teizmas, materializmas, dabar gi tie mokslai susiskaldė į daugybę šakų bei šakelių. Žinoma vyriausios šakos su laiku persisunks į gyvenimą; pasidarys visai naujas gyvenimo supratimas). Tautinė psychologija. (Yra tai viena iš jauniausiųjų žinijos šakų). Viena priemonė naujam pasaulio supratimui. (Tai yra nežinojimas ligi šiol, kaip persiduoda mintis bevieliu telegrafu. Paminėta kaipo iliustracija įženginiam šio numerio straipsniui). Tilžės „Jaunimas“ kritikuojamas. (Vydunas atsakinėja jį kritikuojančiam „Ateityj“ B. Česniui. Vienuose dalykuose jis sutinka su B. Česniu, kituose kitaip supranta, iš kitokių šaltinių ima savo supratimą, kitaip pamatuoja). *Jonas Aušra.* Kaip aš pasijaučiau lietuviu ėsąs ir kaip pagal tai dirbau (iš savo gyvenimo). *A. Ar.* Ar geriau skaityti vienos pakraipos kningas ir laikraščius ar visokių? (Atsakyta: visokias, bet pasirinkti geras). *Agarsis.* Ar viskas yra teisybė, kas Biblijoj rašyta. (Ne viskas Daug apsirikimų. *Vds* taipogi netiki, kad Bibliją parašė Dievo įkvėpti žmonės).

I-jo UŽDAVINIO IŠRIŠIMAS,

Tebuna iš keliavusiųjų skaitlius x skaitant ir paskutinį ant galo prisidėjusįjį. Mokesnis už vietą buvęs pirma $\frac{88}{x-1}$ rub., dabar sumažėjo iki $\frac{88}{x}$, skirtumas tarp mokesnio pirma ir dabar siekia 80 kap., arba $^4/_5$ rub., turime tatai lyginį:

$$\frac{88}{x-1} - \frac{88}{x} = \frac{4}{5}, \text{ arba } \frac{22}{x-1} - \frac{22}{x} = \frac{1}{5} \quad \ldots(1),$$

kurs galutinai virsta į

$$x^2 - x - 110 = 0.$$

Iš kur randame, jog

$$x_1 = \frac{1+\sqrt{1+440}}{2} = \frac{1+21}{2}; \quad x_2 = \frac{1-21}{2}.$$

Tatai $x = 11$; $x_2 = -10$.

Keleivių buvo 11.

Kągi reiškia antrasis išrišimas $x = -10$, arbu $-x = 10$? Norint tai sužinoti permainykim lyginyje (1) prie x ženklą, t. y. vietoj $+x$, padėkim $-x$; lyginys (1) įgaus formą

$$-\frac{22}{x+1} + \frac{22}{x} = \frac{1}{5}, \text{ arba } \frac{22}{x} - \frac{22}{x+1} = \frac{1}{5} \quad \ldots(2).$$

Tas lyginys atsako naujam uždaviniui:

Keleivių burys samdo automobilį už 88 rub. Prieš išvažiuosiant vienas iš keleivių pasilieka Kaune, taip jog likusiems prisieina užmokėti 80 kap. brangiau negu buvo nutarta. Kiek buvo išvažiavusiųjų Marijampolėn?

Gerai uždavinį išrišo ir dovaną gavo šie mokiniai: Vilkaviškio gimn.: *P. Užupis* ir *A. Arminas* (dvejopu budu); Šiaulių gimn. *Justinas Bartkus* ir *M. Bitis* (dvejopu budu); Rygos gimn.: *Longinas Tubelis*; Marijampolės gimn.: *S. Jakštys*, ir *V. Grudzinskas*. Iš Skaudvilės *Jonas Gudauskas*. Bet visi atmetė išrišimą $x_2 = -10$, kaipo „netinkantį“. Beto prisiuntė atsakymą, tik be išrišimo šie „At.“ skaitytojai: *St. E. D.* iš Maskvos, *Antanas Baniulis* iš Peterburgo, *Jonas Balis* iš Joniškio.

UŽDAVINYS 2[2]).

Įsivaizdinkim, jog žemės skritulys pačioje didžiausioje savo storumoje (ant ekvatoriaus) aptrauktas lanku; to lanko

---

[1]) Paduotasai „At.“ trečiame n-je uždavinys labai užinteresavo nokinius. Todel ir toliau davinėsime „Ateityje“ bent po vieną uždavinį kiek

ilgumas bus 38.000 verstų arba 19.10^7 sieksnių. Iš kitos pusės įsivaizdinkim apskritą obuolį taippat per vidurį aptrauktą lankeliu, kurio ilgis tebunie 4,8 verškai arba 10^{-1} sieksnio. Toliau įsivaizdinkim, jog abiejų lankų ilgis padidėjo 1 sieksniu. Tuomet abu lanku atšoks nuo paviršiaus kunų, prie kurių juodu buvo prisilietę. Tarp lankų ir tų kunų skaitant abiejų apskritumą geometriškai tobulu, pasidarys tulas tarpas. Klausiama, katras tarpas bus didesnis: tarp žemės ir jos lanko, ar tarp abuolio ir jo lankelio?

X. Y.

Gerai išrišusiems šį uždavinį bus išsiųsta po egz. A. Jakšto „Trįs pašnekėsiai ant Nemuno kranto".

Redakcija.

—o—

REDAKCIJOS ATSAKAI.

K. Slinkiui, „Ateities" daigeliui. Eilės silpnokos. Netinka.

P. Veblauskui, Onai Pauliukaitei, V. Pakaušytei, V-ui Že-čiui, Br. Malakauskaitei, J. Pelikonui, L. Dulskiutei, J-ui, Žolynų Petrui. Folklorą gavome Ačiu. Laukiame dar.

J. J. Mauškalniui. Ačiu už korespondenciją; rasi ją šiame n-je.

P. Valgučiui. „Ant pilekalnio" — „Ateičiai" netinka, atidavėme „Pavasariui". Laukiame daugiaus žinių iš jusų padangės.

J. Bertašiui, Alksnyno Zuikiui, Moksleiviui E., Žvaiginui. Rankraščius gavome. Įsiskaitysime.

Putinui. „Mirtis" netinka. Kitus dedame.

Siaustaičiui. Patarles ir priežodžius gavome. Širdingiausį ačiu. Laukiame dar.

E. Turauskui. Ačiu už apmokėjimą. Mohl'is matomai nesuprato originalo, nes pasakyti apie kiaušinį, kad jame „niema žóltka" — negalima. Kadangi apie tai viskas sukasi, todel vertimo nedėsime.

Liaudies Mokytojui. „Apie socialio išsilavinimo reikalą" gavome. Labai ačiu. Laukiame dar ir prižadėtosios biografijos. Kas del veikalo „Jaunuomenė ir idealas" pasikalbėsime plačiaus laišku. Tuotarpu laukiame rankraščių ir adreso, nes jo Tamsta neįrašei.

Žvirgždukui. Labai ačiu už „Veiverių mokytojų Seminariją". Įdėsime 5-an n-rin. Neužmiršk, drauge, ir ilgainiui.

Visiems atsiuntusiems vėlykų pasveikinimus „Ateities" Red. taria širdingiausį ačiu.

A. Z. „Hymnas" pasivėlino, bet įdėsime jį 5-an n-rin.

A. Jaunučiui. Eiles ir prozą gavome. Ačiu.

---

viename n-je. Praśytumėm tik gerb. „At." skaitytojų netik paduotųjų uždavinių išrišimus mums siuntinėti, bet ir n a u j u s u ž d a v i n i u s sustatinėti. *Red.*

Draugužei. Labai bus mums malonu, jei draug su asmeniškais meilės jausmais išaugs pas Tamstą ir tėvynės meilė. Tuo tarpu pasinaudoti negalime.

P. J. Bertašiui. Kad tarp Peterburgo lietuvių studentų ir studenčių yra linkusių prie lenkystės ir šiltų vietelių, mėgstančių vien nelietuviškus valcus, polkas ir t. p. pasilinksminimus — tai iš dalies gal ir tiesa. Bet mums rodos, kad tai išėmimai. Todel ir Tamstos korespondencijos nededame.

A. Rutelei. Tamstos padėtą žodį „pirmeivės“ tyčia pakeitėm žodžiu „laisvamanės“, nes kas lavinimąsi tikėjimiškoje dvasioje pašiepia, tas, po teisybei, nėra joks pirmeivis, tik „laisvamanis“ blogoje to žodžio prasmėje.

E. Zvaginiui. Tamstos „atsišaukimo į Telšių progimnazistes“ nedėsime, delto kad nesitikime iš jo geros pasekmės. Žadinant prie darbo, reikia ne m i r t i m i bauginti, bet raginti prie sunaudojimo kiekvienam žmogui D i e v o s u t e i k t o s t v ė r i m o g a l ė s. Tik taja gale pasinaudodamas žmogus tegali šį-tą nuveikti ir tapti visuomenei naudingas. Žmogaus tikslas e i t i p e r g y v e n y m ą g e r a i d a r a n t, buti veikliu įrankiu Dievo rankose, papildytoju Dievo tvėrimo darbo ant žemės. Todel reikia daugiau atsižvelgti į D i e v ą g y v ą j į, n u o l a t v e i k i a n t į, negu į žmogų n u m i r ė l į. Raginant prie darbo ir veikimo reikia nurodinėti žmogaus g a l y b ę, o ne jo m e n k y b ę.

J. Gudauskui. Prisiųsti vertimai silpni, nedėsime.

Augštaitukui. Baigusieji miesto mokyklas lengviausiai gali pastoti į „Saulės“ kursus, į buchhalterijos kursus, į gelžkelio mokyklas, į komercijines mokyklas ir k. Patartumėm Tamstai stoti į „Saulės“ kursus, kuriuos baigęs galėsi eiti į mokytojus, į aptiekorius, į kunigus ir tt.

P. Smydro Šakelei. Tamstos atsakyme yra nevienas peraštrus žodis užgaunąs p. Mauškalnį. Antra—ši polemika, įsileidus į smulkmenas, užimtu daug vietos, o šiaip jau skaitytojams butu mažai suprantama ir visai neinteresinga. Delei tų priežasčių Tamstos laiško nededame.

P. Kalinauskui. Ačiu gavome.

Autoriui „Tėve musą“. Įdavėm „Pavasariui“.

P.P. Rudolfui Eckertui ir *Petar'iui Raguliai stud. juristams kroatams.* Tamstų straipsnius apie Kroatiją ir jos kat. moksleiviją įdėsime 5 (17) „Ateities“ n-rin. Neapsakomai mums malonu, jog sveiki užjaučiat musų darbui. Tegyvuoja Kroatija ir jos katalikiškoji studentija.